

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ἀρχισυντάκτης: Ἀριστέλης Κ. Οἰκονόμος

ΤΟΜΟΣ 806 — ΕΤΟΣ 807

1880 — 1881

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 41.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΟΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΣ.

« Πῶς συμβαίνει, ἡρώτα ὁ Σωκράτης (ἰδ. Οἰκονομ. Ξενοφῶντος κεφ. 20), ὅτι οἱ μὲν ζῶσιν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ ἔχουσι περιττά, ἐνῶ οἱ δὲ οὔτε τὰ ἀναγκαῖα δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι καὶ συντηροῦνται μάλιστα χρεούμενοι; » Ὁ δὲ Ἰσχόμαχος, ἀντιπροσωπεύων τὴν πείραν τοῦ αἰῶνος, ἀπήντα, « διότι οἱ μὲν ἐπιμελοῦνται τῶν ὑποθέσεών των, οἱ δὲ οὐχί. »— Ἀλήθεια μεγάλης φιλοσοφικῆς ἐννοίας, τὴν ὁποίαν ἡ τύχη διασκοτίζει μὲν ἐνίοτε, ἡ πρακτικὴ ὁμῶς κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν ἐπικυροῖ. Διότι δὲν ὑπάρχει κοινωνικὴ θέσις, ἥτις νὰ μὴ δύναται νὰ ἀντλήσῃ σωτήρια ἀπὸ τῆς ἀληθείας ταύτης μαθήματα. Ἦσαι πλούσιος, μία δὲ τῆς τύχης φορὰ σὲ ρίπτει ἀπὸ τοῦ ὄλβου εἰς τὴν ἐνδειαν; Ἔσο βέβαιος ὅτι ἐὰν ἐπιμελῶς τὰς ὑποθέσεις σου διεξῆγες καὶ ἐν χρόνῳ εὐθέτῳ, τὸ τραῦμα τῆς συμφορᾶς θὰ ἦτο ἐλαφρότερον. Διότι πρώτη ὑπόθεσις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἶναι ἡ κατάρτισις αὐτοῦ ἐπιτηδείου πρὸς ὅλας τὰς περιστάσεις. Καὶ τὸ ὑπομένειν δὲ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς γενναίως, μάθημα εἶναι τοῦτο ἐπιμελείας προκατασκευασμένης. Ἄλλ' ἄνθρωπος, ὅστις διήνυσεν τὴν ζωὴν του τρώγων καὶ πίνων, χωρὶς νὰ προετοιμάσῃ προσωπικὴν τινα ἱκανότητα εἰς ἑαυτόν, ὅπως μετὰ σταθερότητος ὑπομείνη καὶ ὅπως ἐν ἔργῳ ἐξ ἰδίων ζήσῃ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν του, βεβαίως πρέπει νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν Σωκρατικὴν κατηγορίαν τῶν ἀμελῶς περὶ ἑαυτῶν σχεψα-

μένων. Μία π. χ. τέχνη ἐγκαίρως ἐκμανθανομένη, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἀτυχοῦντα ἐκ τῆς ὑστάτης πανωλεθρίας. Καὶ ἡ κυριότης ἑαυτοῦ εἶναι πρακτικὴ ἐπιστήμη, ἥτις διὰ μακρᾶς ἐν πνευματικῇ καρτερίᾳ γυμναστικῆς ἐκμανθάνεται.

Ἐν γένει, κατὰ μέρος τιθεμένων τῶν ἱστορικῶν καὶ πολιτειακῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουσι τὴν συλλήβδην κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ τροποποιοῦσιν ὑπὸ μυρίους τύπους τὴν ἰδιωτικὴν, ἐν γένει ἡ ἀνισότης τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀναγκαῖα συνέπεια τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Διότι ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν διεύθυνσιν τῶν τυχῶν του· καὶ ἐὰν ἐν μεγαλογραφίᾳ τινὶ ἐπιθεωρήσῃ τις τὸ σύνολον τῶν ἀτομικῶν θελήσεων μέχρι τοῦ σημείου ἐν ᾧ καταρτίζεται ἡ γενικὴ θέλησις, δύναται καὶ τὰς ἱστορικὰς αἰτίας καὶ τὰς πολιτειακὰς αἰτίας, τὰς ὁποίας ἐξηρέσαμεν πρὸ ὀλίγου, νὰ ἀναγάγῃ εἰς τὸ ἀρχικῶς ὑπεύθυνον τοῦ ἀνθρώπου διὰ πᾶσαν τὴν ἀνισότητα τῶν κοινωνικῶν ὄρων αὐτοῦ. Καὶ οἱ φυσικοὶ δὲ χαρακτῆρες, οἵτινες θεωροῦνται ὑπὸ τινῶν ὡς ἀνυπέρβλητοι τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως ὅροι, δὲν ἔχουσι τόσον ἀπόλυτον κῦρος, ὅσον ὑπὸ πρῶτην τινὰ ἐποψίν ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν. Ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖται ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ. Διότι εἶδομεν ἐν τῇ πράξει τοιαύτην κυριότητα τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ἑαυτοῦ, ὥστε μόνοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπροτίμησαν τὴν δουλοσύνην εἰς τὰ ἑαυτῶν πάθη, δύνανται νὰ δικαιολογηθῶσιν ἐπὶ ταῖς βαρεῖαις συνεπείαις τοῦ μεγίστου τῆς θελήσεώς των ἁμαρτήματος.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, λειτουργοῦσα πρακτικῶς ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς θελήσεως αὐτοῦ, περιέχει τὸ μυστήριον τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης χρήσεως τῶν προτερημάτων του. Ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι π. χ. οὔτοι εἶναι ἐνεργητικοὶ καὶ πρσεκτικοὶ καὶ οἰκονόμοι, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἀπ' ἐναντίας εἶναι ἀδρανεῖς καὶ ἀπρόσεκτοι καὶ ἄσωτοι. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι συνεπῆ καὶ ἀφευκτα. Οἱ μὲν πρῶτοι καταρ-

τίζονται οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς ἰσχυροί, οἱ δὲ δεῦτεροι οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς ἀνίσχυροι. Δόσατε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου εἰς τοὺς ἔχοντας ἄνευ πυθμένος τὸν πίθον αὐτῶν· ὁ θησαυρὸς θὰ ἀπολεσθῇ καὶ ὁ πίθος θὰ μείνῃ ὅ,τι εἶναι, δηλαδή ἀπύθμενος. Ἄλλ' ἀφήσατε τὸν ἐργατικὸν καὶ οἰκονομικὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεως αὐτοῦ· μὴ φοβεῖσθε τὴν πτωχείαν του, διότι μετ' ὀλίγον ἢ μετὰ πολὺ θὰ ἀναφανῶσι τὰ θεμέλια τοῦ οἴκου του, εἰς πρόσωπα καὶ πράγματα, εἰς ἀκίνητα καὶ κινητά, εἰς παρὸν καὶ μέλλον. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία τῶν μεγαλειτέρων οἰκονομικῶν ἀποκαταστάσεων.

Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ἀνισότητος τῶν ἀνθρώπων, ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ αἰωνίου νόμου τῆς ποικιλίας, ἥτις διακρίνει ὅλα τὰ ἐπὶ γῆς κτίσματα. Ποῖον ὄρος εἶναι ἴσον πρὸς ἄλλον ὄρος, ποῖα πεδιάς εἶναι ἴση πρὸς ἄλλην πεδιάδα, ποῖον δένδρον εἶναι ἴσον πρὸς ἄλλο δένδρον; Καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων ἡ διαφορὰ εἶναι ὁ καθολικὸς τῆς ὑπάρξεως νόμος. Ὑπὸ τοιαύτην αἴρεσιν ἡ ἀνισότης εἶναι ἐπιβεβλημένος τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει νόμος, ὅπως εἶναι καὶ ἐπὶ τῆς λοιπῆς κτίσεως. Καὶ ὅμως ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἀλλεπαλλήλων κοινωνικῶν ἀντιθέσεων ἀναφαίνεται πάλιν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐπὶ τοῦ ἐλατηρίου αὐτῆς διενεργεῖται ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ κόσμῳ ὁ νόμος τῆς παραλλαγῆς. Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ συνάψῃς γάμον συνετὸν ἢ ἀσύνητον καὶ νὰ παραγάγῃς τέκνα· ἀλλ' εἶσαι καὶ ἐλεύθερος νὰ καταστήσῃς αὐτά, καθ' ὅσον δέδοται σοι, εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ. Ἐὰν σχηματίσῃς οἰκογένειαν ἀλογίστως, ἡ ἐλευθέρα σου θέλησις φέρει βεβαίως τὴν εὐθύνην. Ἐὰν ἀφήσῃς τὰ τέκνα σου ἄνευ ἐπιμελείας ἄνευ ἀνατροφῆς, βεβαίως σὺ εἶσαι ὁ ὑπεύθυνος. Ἐὰν ἐδημιούργησας ἀργούς καὶ διεφθαρμένους συντρόφους τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, πάλιν ἡ θέλησίς σου ἡ ἐλευθέρα φέρει τὴν εὐθύνην. Διότι καὶ τὸ καλὸν παράδειγμά σου καθυστέρησεν εἰς τοὺς πέριξ σοῦ νεαροὺς βλα-

στούς, καὶ ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομία δὲν ἀνεπτύχθη εἰς τὴν καθαρὰν αὐτῶν διάνοιαν καὶ δὲν ἐριζώθη εἰς τὴν ἕξιν. Ἀρκεῖ μία γενεὰ ἀπροσέκτων καὶ ἐγκληματαίων, ἵνα κατὰ πλημμυρῆσιν τὴν κοινωνίαν ἐκ θυμάτων. Πόσον φοβερὸς εἶναι ὁ φυσικὸς οὗτος νόμος! Δὲν εἶναι τις μόνον καρπὸς τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἀλλ' εἶναι καρπὸς καὶ ἐκείνων, οἵτινες τὸν ἐδημιούργησαν ἐν τῷ κόσμῳ. Οὕτω δὲ ἀληθεύει τὸ προφητικόν, ὅτι ἔφαγον πατέρες καὶ ἠμωδίασαν ὀδόντες τέκνων μέχρις ἐβδόμης γενεᾶς.

Ἀπέναντι τοιαύτης διευθύνσεως τοῦ μεγάλου νόμου τῶν κοινωνικῶν ἀνισοτήτων, ἔρχεται ἡ νομικὴ τῆς ἰσότητος σύνταξις, ἵνα διαρρυθμίσῃ τὰ διεστῶτα ἐν ὧσιν ἐνεσι πληρεστέρα ἐφαρμογῇ. Ἡ ἰσότης ἡ νομικὴ εἶναι τὸ ἀντίροπον τῆς ἀνισότητος τῆς κοινωνικῆς. Διὰ τῆς πρώτης οἱ μικροὶ καὶ ἀσθενεῖς προστατεύονται ἀπέναντι τῶν μεγάλων καὶ τῶν ἰσχυρῶν. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἰδανικόν εἰς ὃ ἡ νομικὴ κοινωνία πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ, ἀλλοίμονον δὲ τῇ πρακτικῇ κοινωνίᾳ εἶναι μυωπῆ. Ἡ ἰδέα τῆς πεφωτισμένης πολιτείας μεγίστην ἔχει ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀποστολήν. Ἀνοίγει τὰς ὁδοὺς καὶ καταλύει τοὺς φραγμούς. Ἐν τοιαύτῃ πολιτεία προνόμια δὲν ὑπάρχουσιν, οὔτε κεκηρυγμένα οὔτε ἀφανῆ. Ὁ συναγωνισμὸς εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἡ ἐργασία ὁ καθολικὸς νόμος τῆς ἀνανεώσεως ἐν τε τῇ πολιτικῇ καὶ οἰκονομικῇ σφαίρᾳ, ἀπανταχοῦ ὅπου δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς ἀποφάσεως τῶν αἰσθανομένων ἐν ἑαυτοῖς τὸν ἄσβεστον τῆς τελεσιουργοῦ ζωῆς σπινθῆρα. Οὐδὲν κοινὸν πρὸς τοιαύτην πολιτείαν ἔχει ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν ὁ La Bruyère διετύπωσε περὶ μεγάλων καὶ μικρῶν, ὅταν ἔλεγεν ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι ἔχουσι τὴν ὄρεξιν τῆς δεσποτείας καὶ τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ δεύτεροι τὴν ἡδονὴν καὶ μάλιστα τὴν ματαιότητα νὰ τοὺς ὑπηρετῶσι καὶ νὰ τοὺς ὑπακούωσιν. Ἐὰν οἱ μεγάλοι ἐπιδιώκωσι τὴν δόξαν τῆς λατρείας, ἡ πεφωτισμένη πολιτεία ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μικρῶν διὰ νὰ φυλάξωσι τὴν

λατρείαν τῶν πρὸς τὰς ἰδέας, τὸ σέβας πρὸς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους καὶ τὴν ὑπόληψιν πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς πατρίδος.

Τοιοῦτοτρόπως πλέκεται ὁ κοινωνικὸς βίος ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο μεγίστων ἀνταγωνισμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἶναι παραδεδομένος εἰς τὴν ἀνισότητα, ὁ δὲ εἰς τὴν ἰσότητα, ἀμφοτέροι δὲ ὑπὸ τὴν τῆς ἐλευθερίας ἀρχήν, ἥτις, καὶ ὅταν κλίνη καὶ ὅταν ἀναβιβάζηται, ἀποτελεῖ τὸ αἰώνιον τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν μέτρον. Τὰ διάφορα στάδια τοῦ πολιτισμοῦ ἔχουσιν ἰδιαιτέραν ἕκαστον σφραγίδα, τὴν ὁποίαν ἐπιθέτουσιν ἐπὶ τῆς ἱστορίας, χαρακτηρίζοντα τὰς σελίδας τοῦ μεγάλου βιβλίου αὐτῆς. Ἀνοίξατε ὅλας, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἐσχάτης· δὲν θὰ ἰδῆτε εἰμὴ τὰ δύο ἐλατήρια τῆς ἀνισότητος καὶ τῆς ἰσότητος, δημιουργοῦντα ὅ,τι ὑπῆρξεν, ὅ,τι ὑπάρχει καὶ ὅ,τι θὰ ὑπάρξῃ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΕΠΑΡΚΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΗΔΟΛΩΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου).

Β'. — Χαρτόσημον.

Τὸ λεγόμενον (droit d'enregistrement) ἐν Γαλλίᾳ, εἶναι θεσμὸς δι' οὗ πᾶν ἔγγραφον βεβαιῶν δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, πράξεις, συμβάσεις καὶ συναλλαγὰς, καταχωρίζεται ὑπὸ ὑπαλλήλων ἐπιτετραμμένων τὴν λειτουργίαν ταύτην εἰς ἰδιαιτέρον βιβλίον. Οὕτω δὲ ἡ πολιτεία οὐ μόνον ἀναγνωρίζει καὶ πιστοποιεῖ τὴν σύστασιν τῶν ἐννόμων τούτων σχέσεων, ἀλλὰ καὶ ἐγγυᾶται τὴν εκπλήρωσιν τῶν συμπεφωνημένων, διατηροῦσα τὰ ἔγγραφα τὰ βεβαιῶντα τὰ ἑκάστων δικαιώματα καὶ τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις.

Ἐντὶ δὲ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἡ πολιτεία εἰσπράττει ὠρισμένα τέλη· λ. χ. 2 0/0 ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν κινήτων, τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῶν πλοίων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν μισθωμάτων. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἀκινήτων, τὸ τέλος ἀνέρχεται εἰς 5,50 0/0 τοῦ τιμήματος, εἰς 2 προστιθεμένων καὶ 2 décimes 0/0, τὸ ὅλον γίνεται 6,60 τοῖς 0/0.

Καὶ ταῦτα ἄνευ ὑπολογισμοῦ τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῶν συμβολαιογράφων· πολλάκις δὲ τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων ἀνέρχεται εἰς 10 0/0.

Κατὰ τὸν Le Roy-Beaulieu, τὰ δικαιώματα ταῦτα ἔπρεπε νὰ περιορισθῶσιν εἰς 1 ἢ τὸ πολὺ εἰς 2 0/0.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως ἰδίως τῶν ἀκινήτων περιορίζεται εἰς 4 0/0· ἐκεῖ δὲ ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ὁ θεσμὸς τοῦ (enregistrement) δὲν ὑπάρχει.

Ἐν Ἰταλίᾳ, τὸ τέλος τοῦτο ὠρίσθη εἰς 3 0/0 ἀπὸ τοῦ 1866. Ὁ Μιγγέτης προέτεινε τὴν αὔξησιν αὐτοῦ εἰς 4 0/0, ὡς ἦτο κατὰ τὸ 1861.

Ἐν Ἑλλάδι, ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος ΧΙΑ' τῆς 10ης Ἰουνίου 1877 ὠρίσεν τὸ ἐπὶ τῆς ἀξίας τέλος ἐπὶ ποσοτήτων δρ. 150 μέχρι 150,000, κατ' ἐλάχιστον μὲν ὄρον εἰς λεπτὰ 50, κατ' ἀνώτατον δέ, εἰς 500 δραχμάς.

Τὰς δὲ ὑπερβαίνουσας ποσότητας τὰς δραχ. 150,000 ὑπέβαλεν εἰς τέλος 25 δρ. κατὰ πᾶσαν δεκάδα χιλιάδος. Ὡστε εἰν ἡμεῖς ὑπεβάλλομεν τὰς ἀξίας εἰς τέλος 1 0/0, ἀντὶ νὰ εἰσπράττωμεν ἐπὶ 150 χιλιάδ. δρ. 500 δραχμάς, ἠθέλομεν εἰσπράττει δρ. 1,500· διὰ πᾶσαν δὲ δεκάδα χιλιάδος ἐπέκεινα τῶν 150,000, ἠθέλομεν εἰσπράττει δραχ. 100 ἀντὶ 25.

ΣΤ'.—Τελωνεῖα.

Τὸ περὶ τελωνιακῶν δασμῶν ζήτημα, δὲν εἶναι ἐκ τῶν ζητημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ἀποκλειστικῶς ἀνάγονται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας, ἀλλ' εἶναι ζήτημα συγχρόνως ἀλληλεθνές, καθόσον οἱ βαρεῖς δασμοὶ

διακωλύοντες τὴν ἐλευθέραν τῶν προϊόντων καὶ ἐμπορευμάτων κυκλοφορίαν, διαταράττουσιν ὅπωςδῆποτε τὰς ἀλληλεθνεῖς ἐμπορικὰς σχέσεις· καὶ ναὶ μὲν σήμερον πολλὰ μεγάλα τῆς Εὐρώπης κράτη, ὡς καὶ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ ἀποκλίνουν πρὸς τὸ σύστημα τῆς προστασίας, τὸ ὁποῖον καὶ θεωρητικῶς ἐξελέγχεται ἡμαρτημένον καὶ πρακτικῶς ἐπιζήμιον (*). Ἀλλὰ τὰ αἴτια τῆς ἀτυχοῦς ταύτης τροπῆς εἰσὶ ποικίλα. Πρῶτον μὲν ἡ ὑπὸ τῶν μεγάλων ἐπικρατειῶν ἐπιδιώξις πολιτικῆς τε καὶ βιομηχανικῆς αὐταρκειᾶς. Δεύτερον δέ, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιβολῆς νέων φόρων, ἕνεκα τῶν ἐλλειμμάτων τῶν προϋπολογισμῶν.

Καὶ τρίτον, ἡ πιέζουσα τὰς παραγωγικὰς τάξεις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ κρίσις, τὴν δεινότητα τῆς ὁποίας αἱ κυβερνήσεις ἐλπίζουσι νὰ μετριάσωσι περιστέλλουσαι τὸν ἐλεύθερον διαγωνισμόν.

(*) Ὁ κ. Τιρὰρ ὑπουργὸς τῆς Γαυργίας, τοῦ Ἐμπορίου κτλ. ἐπιχειρήσας διὰ τῶν πραγμάτων καὶ δι' ἀριθμῶν ἀναμφισβητήτων, νὰ ἀποδείξη τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, ἔλεξε τὰδε ἐν τῇ Βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλλίας, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον π. ἔ. «Κατὰ μὲν τὸ 1829, ὁ δασμὸς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ τόννου τοῦ χυτοῦ σιδήρου, ἦτο φρ. 9.90, ἡ δὲ ἐγχωρία παραγωγή περιορίζετο εἰς τόννους 217,125· ἀπὸ δὲ τοῦ 1869, ὁ δασμὸς ἠλαττώθη εἰς φρ. 2 καὶ ἡ παραγωγή ἀνῆλθεν εἰς τόνους 1,380,900 καὶ κατὰ τὸ 1877, ἠύξησε μέχρι τόννων 1,522,266. Ὁ δασμὸς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ σιδήρου κατὰ τὸ 1829, ἦτο φρ. 27.50 τὰ 100 χιλιογράμμια, ἡ δὲ ἐγχωρία παραγωγή περιορίζετο εἰς 153,600 τόννους. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1877, καὶ τοῖ ἐλαττωθέντος τοῦ δασμοῦ εἰς φρ. 6, ἡ παραγωγή ἀνῆλθεν εἰς 872,758 τόννους. Ὡσαύτως δὲ τοῦ κρέατος ἡ κατανάλωσις ἠύξηθη ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ἐλευθέραν εἰσαγωγὴν τῶν ζώων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς· καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλαττώσεως τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, εἰ καὶ ἔκτοτε ἡ Γαλλία ἀπώλεσε δύο ἐπαρχίας πλούσιωτάτας. Τελευταῖον, ὡς πρὸς τὸν βάμβακα, παρετήρησεν ὅτι, κατὰ τὸ 1878, ἡ Γαλλία εἰσήγαγεν εἰς Ἀγγλίαν ποσὸν βάμβακος ἀκατεργάστου ἀνώτερον τοῦ ἐκ τῆς Ἀγγλίας εἰσαχθέντος εἰς Γαλλίαν, κατὰ 93,617 χιλιογράμμια. — Ἴδου λοιπὸν ἐν κεφαλαίῳ τὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα τῶν μετρίων δασμῶν· εὐθηνία, εὐρεῖα κατανάλωσις, μείζων παραγῆ καὶ βιομηχανικὴ δραστηριότης, συνεπαγομένη τὴν αὔξησιν τοῦ τε ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου πλοῦτος.

Ἄλλ' ἔνεκα τῆς τοιαύτης πλημμυλοῦς τροπῆς ὑπὲρ τῶν ἀξιώσεων τῶν προστατευτικῶν, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ συνταχθῶμεν αὐτοῖς, παραγνωρίζοντες τὰ ἀκραιφνή πορίσματα τῆς ἐπιστήμης καὶ πείρας πολυχρονίου καὶ παραδεχόμενοι σύστημα ὀπισθοδρομικὸν καὶ ἀπᾶδον πρὸς τὸν οἰκονομικὸν βίον τῶν νεωτέρων ἐθνῶν. Ἐῶ ὄντι, σήμερον, ὅτε ἡ βελτίωσις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶναι τὸ κυριώτατον μέλημα τῶν κυβερνήσεως καὶ τὸ ἐπιφανέστερον γνώρισμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ τῆς προστασίας σύστημα, δι' οὗ καταπνίγεται μὲν τὸ ζωτικώτατον στοιχεῖον τῆς βιομηχανικῆς προόδου, ὁ ἐλεύθερος διαγωνισμός, ἕκαστον δ' ἔθνος ἀπομονοῦται, ἀξιοῦν παραλόγως, ὅτι δύναται νὰ πωλῇ καὶ νὰ μὴ ἀγοράσῃ, νὰ ἐξάγῃ μὲν τὰ ἐγχώρια προϊόντα, οἷον ἡ Γαλλία τοὺς γαλλικοὺς οἴνους, τὰ μεταξωτὰ αὐτῆς καὶ τὰ προϊόντα τῆς Παρισινῆς βιομηχανίας, ν' ἀποκρούῃ δὲ τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσκομιζόμενα, ἤτοι τοὺς λιθάνθρακας, τὰ νήματα, τὰ σιτηρά, τὰ κρέατα κτλ.

Τὸ σύστημα τῆς προστασίας ἀποβαίνει οὕτω ἐπιζήμιον οὐ μόνον εἰς τὴν πολυπληθεστάτην τάξιν τῶν ἀναλωτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὅλην βιομηχανίαν, ἧς οἱ κλάδοι ἀλληλοχούμενοι ἀπαρτίζουσι τὴν ζῶσαν τοῦ οἰκονομικοῦ βίου ὀργανικὴν ἐνότητα. Οἱ προστατευτικοὶ δασμοὶ ἐπιβαλλόμενοι μὲν εἰς τὰ τεχνουργήματα παραβλάπτουσι ἰδίως τὴν πολυπληθεῆ γεωργικὴν τάξιν, ἐπιβαλλόμενοι δὲ εἰς τὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ ἰδίως εἰς τὰ πρόφιμα, παραβλάπτουσι πάντας ἀνεξαιρέτως ἐν γένει δὲ ἀτόπως καὶ ἀδίκως ἐπιβαρύνουσι μίαν τάξιν πολιτῶν ὑπὲρ τῆς ἄλλης. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀναλογιζόμενος ὁ εὐκλεῆς ἔκγονος τοῦ περιωνύμου I. B. Σαίη, ὁ Λέων Σαίης, ἀπεφώνητο : « On ne doit d'impôt qu'à l'élat. »

Ἄλλ' οἱ θιασῶται τῶν προστατευτικῶν δασμῶν ἀντιστρατεύμενοι πρὸς τὰ δόγματα τῆς ἐπιστήμης, ὄν τὴν ὀρθότητα ἐπεσφράγισε πολυχρόνιος πείρα, ἀξιοῦσιν ὅτι ἡ

βιομηχανία ἀδυνατεῖ νὰ προοδεύσῃ, ἐὰν δὲν ἐπιβληθῶσι προστατευτικοὶ δασμοὶ εἰς τὰ ἐξωθεν εἰσαγόμενα προϊόντα. Δι' αὐτῶν μόνον ἰσχυρίζονται τὰ ἐγχώρια προϊόντα ἀντικαθιστῶσι τὰ ξένα καὶ τὰ χρήματα μένουσιν ἐντὸς τοῦ Κράτους.

Ἄλλ' ἐὰν ὑπάρχη πανθομολογούμενον, ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ξένων προϊόντων προστατευτικοὶ δασμοί, διατηροῦσιν ὑψηλὰς τὰς τιμὰς τῶν ὁμοειδῶν ἐγχωρίων προϊόντων καὶ ἐπομένως ἐπιβαρύνουσι τὴν τιμὴν τῶν ἀναλωμάτων, προσέτι δὲ, ὅτι ἐὰν δὲν ἐπεβάρυνον αὐτὴν, οὐδεμίαν τάξιν ἐγχωρίων παραγωγῶν ἤθελεν ἐπικαλεῖται αὐτοῦς, τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ εἰς πάντας συμφέρουσα ἀπόκτησις τῶν πραγμάτων δι' ἐλάσσονος θυσίας μόνον διὰ μετρίων δασμῶν κατορθοῦται ;

Ἄλλως δὲ, μεγάλως πλανῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι διὰ δασμῶν προστατευτικῶν, δημιουργεῖται βιομηχανία μὴ ὑπάρχουσα ἢ στερουμένη τῶν συστατικῶν καὶ βοηθητικῶν στοιχείων αὐτῆς. Ἐῶ ὄντι, ἐνόσω τὰ βοηθητικὰ στοιχεῖα πάσης παραγωγικῆς ἐργασίας ἐλλείπουσιν, ἤτοι ἐπιστήμη καὶ τέχνη, πρόχειρος πρώτη ὕλη, οἷον βάμβαξ, βομβύκια κτλ., κεφάλαια εὐπροσπόριστα, ἐργασία εὐαπόκτητος καὶ εὐωνος, μηχαναὶ δι' ὧν ἐξοικονομεῖται ἡ παραγωγικὴ δαπάνη, μεταλικὴ καύσιμος ὕλη, εὐχερῆ μέσα συγκοινωνίας καὶ τελευταῖον δικαιοσύνη καὶ εὐκοσμος διοικήσις, ἀδύνατον ἡ ἐγχωρία βιομηχανία νὰ διαγωνισθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς τὰ εὐμοιροῦντα κράτη τῶν ζωτικῶν τούτων στοιχείων πάσης γονίμου ἐργασίας. Ὡστε οἱ ὀρμώμενοι μὲν ἐξ ἐμπορικῶν ἰσολογισμῶν κατ' οὐσίαν ἡμαρτημένων, ἐπιζητοῦντες δὲ διὰ βαρέων δασμῶν, νὰ διακωλύσωσι τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσκομιζομένων ἔργων τῆς τέχνης, οἷον τῶν ὑφασμάτων, ἅτινα πρὶν ἢ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγορᾷ, ὑπεβλήθησαν εἰς ναύλους, εἰς ἀσφάλιστρα, εἰς δασμὸν 15 καὶ 20 0/0 ἀφ' ὧν εἰσὶν ἀπηλλαγμένα τὰ ἐγχώρια προϊόντα, ἐπιδιώκουσι

λεληθότως τὴν ἐμπορικὴν ἀπομόνωσιν τῆς Ἑλλάδος· παραγνωρίζοντες δ' οὕτω τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῶν δύο ἐπιφανεστάτων ἐπινοήσεων τῶν νεωτέρων χρόνων, τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀξιοῦσι νὰ εἰσαγάγωσι παρ' ἡμῖν, σύστημα θεωρητικῶς ἡμαρτημένον, πρακτικῶς δὲ ἀνεκτέλεστον καὶ πολιτικῶς ἐπιβλαβέστατον.

Κατ' ἐμέ, ἡ χορηγητέα ἐμφύχωσις εἰς τὴν ἐθνικὴν βιομηχανίαν, δὲν συνίσταται εἰς τὴν τεχνητὴν ἀνατίμησιν, ἣν συνεπάγονται οἱ βαρεῖς δασμοί, ἀλλ' εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, εἰς τὴν ἄρσιν ἐν γένει τῶν παρεμβαλλομένων προσκομμάτων εἰς τὴν ἐλευθέραν τῶν πραγμάτων κυκλοφορίαν, ἥτοι εἰς τὴν ἐλάττωσιν μὲν τῶν ἐν εὐπορωτέρα καταστάσει τοῦ δημοσίου κατάργησιν, εἰ δυνατόν, τῶν δασμῶν τῶν ἐπιβαρυνόντων ἰδίως τὰ τρόφιμα (*), τὴν πρώτην ὕλην καὶ τὰ ὄργανα τῶν βιοποριστικῶν τεχνῶν, εἰς τὴν ἐπιβολὴν δὲ μετρίων δασμῶν εἰς τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγόμενα προϊόντα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τελωνιακοὶ δασμοί, ὅσάκις ἐντὸς λογικῶν ὁρίων περιορίζονται, εἰσὶν οἱ ἥττον φορτικοὶ φόροι, ἅτε συγγεόμενοι τῇ τιμῇ τῶν πραγμάτων, ἐκ διαλειμμάτων καταβαλλόμενοι, καὶ μὴ ἔχοντες ἰσχὺν ὑποχρεωτικὴν ὡς οἱ ἄμεσοι, δυνάμεθα κατὰ τὰς παρούσας δυσχερεστάτας οἰκονομικὰς περιστάσεις τοῦ Κράτους, νὰ ἀναβιβάσωμεν μὲν τοὺς δασμοὺς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ὑφασμάτων καὶ τῶν ἄλλων τεχνουργημάτων κατ' ἀνώτατον μέσον ὅρον εἰς 20 ἐπὶ τοῖς 0/0, νὰ ὑπερβῶμεν δὲ καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο, ὡς πρὸς τὰ πολυτελέστερα εἶδη, τὰ ὑπὸ τῶν εὐπορουσῶν τάξεων ἐξαιρετικῶς καταναλισκόμενα.

* Ἄλλως δὲ ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστόν, προϊόντα τινὰ

γενικωτέρας χρήσεως, τὰ ὅποια μὴ παραγόμενα ἐν τῇ χώρᾳ, δέον νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς βαρύτερον δασμὸν λόγῳ ταμιευτικοῦ συμφέροντος, καὶ τοιαῦτα εἶναι ἰδίως τὰ ἀποικιακὰ προϊόντα, οἷον τὸ σάκχαρι, ὁ καφὲς καὶ κατὰ δεύτερον λόγον, τὸ πετρέλαιον καὶ ἄλλα τινά.

Ἴδου δὲ τὸ κατ' ἔτος εἰσαχθὲν ποσὸν τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ παρελθόντα τέσσαρα ἔτη :

	1875	1876	1877	1878
Σάκχαρι ὀκάδ.	3,807,665	3,215,699	3,127,011	3,711,426
Καφὲς "	682,913	803,998	673,055	858,555
Πετρέλ. "	816,681	—	—	2,000,000

Καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ σακχάρου τέλος ὠρίσθη πρό τιμῶν μηνῶν, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει ἐπιτροπῆς, ἧς καὶ ἐγὼ ἀπετέλουν μέρος ἀπὸ 27 1/2 εἰς λ. 30 ἢ ὀκά, τοῦ δὲ καφέ ἀπὸ 49 1/2 εἰς λ. 55, ἄνευ διακρίσεως ποιότητος τοῦ δὲ πετρελαίου ἀπὸ 22 εἰς λ. 35.

Ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ δασμοῦ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν ἐτησίᾳ πρόσοδος, ὑπερβίνει ἴσως τὰς 400 χιλιάδας δραχμῶν.

Ὅτι δὲ τὰ τέλη ταῦτα ὠρίσθησαν λίαν μεμετρημένως, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν Γαλλίᾳ, ὁ δασμὸς ἐπὶ μὲν τοῦ καφέ, ἀνέρχεται εἰς 160 φρ. τὰ 100 χιλιογράμματα (78 ὀκάδων), ἥτοι εἰς δρ. 2.30 ἢ ὀκά, ἀντὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι λ. 55· ἐπὶ δὲ τοῦ σακχάρου, ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ, ὁ δασμὸς ἀνέρχεται εἰς 70 φράγκα τὰ 100 χιλιογράμματα, ἥτοι εἰς 1 δρ. ἢ ὀκά, ἀντὶ τῶν Ἑλλάδι λ. 30.

Ὡσαύτως δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου σακχάρου ἑκατὸν χιλιογράμμων δασμὸς ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ 1877, εἰς φρ. 41.95. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ ἐκκαθαρισμένου εἰς δρ. 56 ἀντὶ τῶν δραχ. 23.40 εἰς ἃς ὑποβάλλονται παρ' ἡμῖν, τὰ 100 χιλιογράμματα· ὁ δὲ δασμὸς ἐπὶ τοῦ καφέ ἐν Ἰταλίᾳ μὲν, ὀρίζεται (τὰ 100 χιλιογράμματα) εἰς δρ. 89.60, παρ' ἡμῖν δὲ εἰς δρ. 42.90.

(*) Ἐν Γαλλίᾳ ὁ δασμὸς ἐπὶ τοῦ ἑκατολίτρου τοῦ σίτου (52 ὀκάδων καὶ 160 δραμῶν) ὠρίσθη εἰς 60 μόνον λεπτά· ὥστε ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ὁ δασμὸς ἐπὶ τῆς ὀκάδος τοῦ σίτου ὀρίζεται εἰς ἕλασπον τοῦ λεπτοῦ, παρ' ἡμῖν δὲ εἰς λ. 2 καὶ 2)10. Τὰ δὲ ἄλευρα εἰς λ. 7 τὴν ὀκάν.

Τελευταίον δέ, ὁ ἐπὶ τοῦ πετρελαίου δασμός, ἐν Ἰταλίᾳ μὲν ὀρίζεται εἰς 28 φρ. τὰ 100 χιλιογράμματα, ἤτοι εἰς λ. 40 1/4 ἢ ὀκά, ἐν Ἑλλάδι δέ, εἰς λ. 35.

Μετὰ τὰς προεκτεθείσας πληροφορίες περὶ τῆς σχετικῆς δασμολογίας τῶν μνημονευθέντων προϊόντων, οὐδεὶς πιστεύω θέλει κατακρίνει τὴν γενομένην ἀνεπαρκῶς ἴσως ἐπιβολὴν βαρυτέρου δασμοῦ κατὰ πρῶτον μὲν, ἐπὶ τοῦ καφέ, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἐπὶ τοῦ σακχάρου, ὅπερ καθὼς συστατικὸν στοιχεῖον πολλῶν ἄλλων προϊόντων, ὑποβάλλεται ἀπανταχοῦ εἰς δασμὸν ἐλαφρότερον τοῦ ἐπιβαλλομένου ἐπὶ τοῦ καφέ, ὡς καὶ τὸ πετρέλαιον, δι' οὗ θεραπεύεται γενικωτάτη κοινωνικὴ χρεία, ἢ τοῦ φωτισμοῦ.

Διὰ τῶν ἐπιβληθέντων ἤδη δασμῶν ἐπὶ τοῦ καφέ, τοῦ σακχάρου καὶ τοῦ πετρελαίου καὶ διὰ τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἐν ἰσχύϊ δασμολογίου, ἐπὶ τῇ βάσει δασμοῦ 20 μὲν τοῖς 0/0, κατ' ἀνώτατον μέσον ὄρον ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων καὶ τῶν ἄλλων τεχνουργημάτων, καὶ πλεόν δὲ τούτου ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἐξαιρετικῶς καταναλισκομένων ὑπὸ τῶν εὐπορουσῶν τάξεων, ἢ ἐκ τελωνιακῶν δικαιωμάτων ὀλικῆ πρόσδοδος, ἢ κατὰ τὸν προῦπολογισμὸν ἑ. ἑ. ὑπολογισθεῖσα εἰς 45,820,000 δραχ., θέλει προσεγγίξει μετ' οὗ πολὺ εἰς 18,000,000.

Ζ'. — Φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ.

Ἐκ τῶν μεγάλων ἐπικρατειῶν, μόνῃ ἢ γερμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ εἶναι ἢ μέχρι τοῦδε εἰσπράττουσα ἔλασσον ποσὸν ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρων καὶ τελῶν. Κατὰ τὸ 1875, ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος καὶ ὁ τελωνιακὸς δασμὸς ἀνῆλθον εἰς 13,574,000 μάρκας (1 φρ. 25 λ. ἐκάστην).

Ἡ σχετικὴ δὲ εὐτέλεια τῶν εἰρημένων εἰσπράξεων προέρχεται πρῶτον ἐκ τῆς μικρότητος τοῦ φόρου καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ συστήματος τῆς φορολογίας. Ἐν Γερμανίᾳ, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἢ κατασκευὴ καὶ πώλησις τοῦ καπνοῦ

εἰσὶν ἐντελῶς ἐλεύθερα ὡς παρ' ἡμῶν, ὁ δὲ φόρος πληρόνεται ὑπὸ τῶν φυτευτῶν, ὀρισθεὶς εἰς 60 pfennigs (1 λ. 1/4 ἕκαστον) ἐπὶ 60 τετραγωνικῶν μέτρων τοῦ καλλιεργουμένου ἀγροῦ. Ὡστε ὁ ἐγγειος φόρος ἀνέρχεται εἰς 2 μάρκας (φρ. 2.50) ἐπὶ 50 χιλιογράμμων καπνοῦ, ἤτοι 39 ὀκάδων εἰς φύλλα· ἐκτὸς δὲ τούτου, οἱ ἐξωτικοὶ καπνοὶ ὑποβάλλονται εἰς δασμὸν 12 μαρκῶν ἐπὶ 50 χιλιογράμμων καπνοῦ εἰς φύλλα, εἰς 33 μάρκας ἐπὶ 50 χιλιογράμμων καπνοῦ κεκομμένου καὶ εἰς 60 μάρκας ἐπὶ τῶν σιγάρων.

Περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ συστήματος τούτου πολλὸς ἐγένετο λόγος ἐν Γερμανίᾳ· τελευταίον δὲ ἐψηφίσθη νόμος, καθ' ὃν πᾶς καλλιεργητὴς καπνοῦ ὑποχρεοῦται νὰ δηλώσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν· ἡ ζύγισις ἐνεργεῖται μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ καπνοῦ καὶ τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ εἰς δέματα, ὁ δὲ φόρος πληρόνεται ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου ὀρισθεὶς εἰς 45 μάρκας τὰ 100 χιλιογράμματα, ἤτοι εἰς 80 λεπτὰ τῆς παλαιᾶς δραχμῆς τὴν ὀκάν· ἐὰν ὁ καλλιεργητὴς παραδώσῃ τὸν καπνὸν εἰς τὸν ἔμπορον πρὸ τῆς ζυγίσεως ἐνώπιον τοῦ κατὰ τόπους ἐπόπτου τῆς φορολογίας, ὁ καλλιεργητὴς εὐθύνεται διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ φόρου· χορηγεῖται δὲ εἰς τὸν ἔμπορον, προθεσμίᾳ ἐπὶ ἐγγυήσει, λυομένη μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀποστολῆς τοῦ καπνοῦ.

Τὸ νέον τοῦτο σύστημα τῆς φορολογίας τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου τοῦ 1880.

Ἐν Γαλλίᾳ, τὸ λεγόμενον μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν κατασκευατικὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν πώλησιν τοῦ κατασκευασθέντος προϊόντος· ἐξ οὗ ἔπεται:

Πρῶτον μὲν, ἀπόλυτος ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς καπνοῦ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς διὰ λογαριασμὸν ἰδιωτῶν. Δεύτερον δὲ, ἀπαγόρευσις τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ, ἐκτὸς μόνον διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου ἢ δι' ἐξαγωγὴν,

ἀδεία τοῦ δημοσίου· ἡ Κυβέρνησις ἀπολαμβάνουσα τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, προμηθεύεται καὶ ἐγχωρίους καὶ ἐξωτικούς καπνούς. Ἀλλὰ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου τοῦ 1835, ἡ παραγωγή τοῦ ἐγχωρίου καπνοῦ, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ $\frac{4}{5}$ τῆς ἀπαιτουμένης προμηθείας τοῦ προϊόντος τούτου, ἕνεκα τῆς ἀνωτέρας ποιότητος τῶν ἐξωτικῶν καπνῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ ἐπιτρέπεται εἰς ὠρισμένους νομούς· ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς προσδιορίζει κατ' ἔτος, καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν καλλιεργητέων ἀγρῶν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ παραχθησομένου προϊόντος. Ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς προσδιορίζει ἐτησίως καὶ τὰς τιμὰς τῶν διαφόρων ποιότητων τοῦ καπνοῦ. Ἀδειαι πρὸς καλλιέργειαν δὲν χορηγοῦνται δι' ἑκτάσεις μικροτέρας τῶν 20 acres, ἤτοι 2 στρεμμάτων. Ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαι ἔνθα κατατίθεται ὁ καπνὸς φύλλα.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ καπνοῦ ἐνεργεῖται ἐν 16 διαφόροις ἐργοστασίοις.

Ἡ δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῆς δαπάνης πρὸς κατασκευὴν τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς τιμῆς εἰς ἣν ἀποκτῶσι τὸν καπνὸν οἱ ἀναλωταί, ἀποτελεῖ τὸ ποσὸν τοῦ φόρου, ὅστις κατὰ μέσον ὄρον, πλειστάκις ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν τοῦ προϊόντος.

Τοιοῦτῳ τρόπῳ, ἡ τιμὴ τοῦ συνήθους καπνοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ἀνέρχεται εἰς 11 φρ. 50 λ. τὸ χιλιόγραμμον (τὰ 312 ὄρ.)· οἱ δὲ κρείττονος ποιότητος καπνοὶ ἀναλόγως ἔχουσι τιμὴν ἀνωτέραν.

Ἡ ἐκ καπνοῦ καθαρὰ δημοσία πρόσοδος ἐν Γαλλίᾳ, ἀνέρχεται εἰς 300,000,000 φράγκων.

Ὡσαύτως δὲ, καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, ἡ κυβέρνησις ἐπεφυλάξατο εἰς ἑαυτὴν τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ. Κατὰ τὸ 1876, ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος ἀνῆλθεν εἰς 58,7 ἑκατομμύρια φιορινίων, ἡ δὲ καθαρὰ εἰς 35,3.

Τὸ δὲ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, παρεχώρησε τὸ μονοπώλιον τοῦτο εἰς ἀνώνυμον ἐταιρίαν· ἐκ τῆς παραχωρή-

σεως δὲ ταύτης, τὸ δημόσιον προσπορίζεται ἐτησίαν καθαρὰν πρόσοδον 92 περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἐκτὸς δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐπικρατειῶν, τὸ μονοπώλιον ὑφίσταται ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ ἐν Ρουμανίᾳ. Οὕτω δὲ 130 περίπου ἑκατομμύρια ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, παρεδέχθησαν τὸ σύστημα τοῦ μονοπωλίου, ὅπερ συνεπάγεται καὶ μεγάλας χρηματικὰς προκαταβολὰς, καὶ καταστήματα δημόσια ἐπιμελῶς διατηρούμενα καὶ ἐν γένει διοικήσιν εὐμοιροῦσαν καὶ ἱκανότητος καὶ ἰδιαζούσης ἐπιμελείας.

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ ἀπολύτως ἀπαγορεύεται· οἱ δὲ καταναλισκόμενοι καπνοὶ ὑποβάλλονται εἰς βαρὺν τελωνιακὸν δασμὸν, 3 σελινίων καθ' ἑκάστην λίβραν (156 δραμίων). Κατὰ τὸ 1875, οἱ δασμοὶ οὗτοι ἀπέφερον λίρας 7,835,200.

Τελευταῖον δὲ, ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ρωσίᾳ, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ εἶναι ἐλευθέρα· οὐδεμίᾳ δὲ ἀπαιτεῖται παρὰ τῶν καλλιεργητῶν περὶ τούτου δῆλωσις· καὶ νὰ μὲν ἐπιτρέπεται αὐτοῖς ἡ χρῆσις καπνοῦ διὰ μαχαιριδίου κοπέντος, ἀλλ' ἡ πώλησις τοῦ διὰ μαχαιριδίου κοπέντος ἀπαγορεύεται. Ἐν Ρωσίᾳ, ἡ περὶ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν πώλησιν τῶν καπνῶν βιομηχανία ὑπάγεται εἰς διττὸν φόρον. Πρῶτον μὲν, εἰς τὸν φόρον τῶν ἐπιτηδευμάτων, εἰς ὃν ὑποβάλλονται οἱ κατασκευασταὶ τοῦ καπνοῦ ὡς καὶ οἱ ὀλικῶς πωλοῦντες καὶ οἱ μικρέμποροι, καὶ δεύτερον, εἰς τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ κατασκευασθέντος προϊόντος, βεβαιούμενον διὰ ταινίας «banderole», ἡ σήματος «estampille», ὅπερ ἐπιβάλλεται εἰς τὰ προϊόντα τῆς ἐν λόγῳ βιομηχανίας, ὅσα ἐξέρχόμενα τοῦ τεχνουργείου τίθενται εἰς πώλησιν.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ διττοῦ τούτου φόρου, ὁ ἐξωτικὸς καπνὸς ὑποβάλλεται εἰς τὸ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τέλος.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἐνῶ τὸ σύστημα τοῦτο ὀλίγα ἀποφέρει χρήματα εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν τῆς Ρωσ-

σίας, πρῶτον μὲν, διότι τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα μὴ ἀπαγορευομένης, πολὺς καταναλίσκεται καπνὸς ὑπεκφεύγων τὴν ἐπιβολὴν τῆς ταινίας, καὶ δεύτερον, διότι πλειστάκις ταινία ἀξίας κατωτέρας, τίθεται ἐπὶ καπνοῦ κρείττονος ποιότητος, πρὸς καταδολίσουσιν τοῦ δημοσίου, τούναντίον ἐν Ἀμερικῇ τὸ αὐτὸ σύστημα ἀπεδείχθη λίαν παραγωγικόν, ἕνεκα τῆς αὐστηρᾶς ἐπιτηρήσεως τῆς διοικήσεως καὶ τῶν βαρυτάτων ποινῶν τῶν ἐπιβεβλημένων εἰς τοὺς παραβάτας. Τοιούτῳ τρόπῳ, ὁ ἰδρύων ἐργοστάσιον καπνοῦ, πρὶν ἢ λάβῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄδειαν, τιμωρεῖται ἐν Ἀμερικῇ, διὰ προστίμου 500 δολ-
 λαρίων καὶ φυλακίσεως ἐνός ἔτους.

Ἡ δὲ λαθραία κατασκευὴ τοῦ καπνοῦ τιμωρεῖται διὰ προστίμου χιλίων μέχρι πέντε χιλιάδων δολλαρίων καὶ φυλακίσεως ἐνός μέχρι πέντε ἐτῶν. Ἐὰν δὲ κατασκευαστῆς καπνοῦ ἐξήγαγεν ἀπὸ τοῦ καταστήματος καπνὸν ἀνευ σήματος «estampille», τὸ μὲν τεχνουργεῖον δημεύεται, ὁ δὲ ἔνοχος τοιαύτης πράξεως τιμωρεῖται μὲ τριῶν ἐτῶν φυλάκισιν. Οὐχ ἥττον δέ, καὶ ὁ ἀγοραστῆς καπνοῦ ἀνευ περιβλήματος, δύναται νὰ τιμωρηθῇ μὲ χρηματικὴν ποινὴν χιλίων μέχρι πέντε χιλιάδων δολλαρίων καὶ μὲ φυλάκισιν ἐξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

Ἐν Ἑλλάδι, ἡ ἔκτασις τῶν καλλιεργηθέντων στρεμμάτων καπνοῦ κατὰ τὸ 1875, ὑπελογίσθη εἰς 42,037, ἡ δὲ παραγωγὴ εἰς ὀκάδας 3,130,203 ἀξίας 2,556,255, ἐξ αὐτῶν δέ, ἡ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἐξαγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς ὀκάδας 1,148,921 ἀξίας δραχμῶν 1,178,096.

Παρ' ἡμῖν ὡς καὶ ἐν Πρωσίᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος εἶναι ἑγγειος. Βεβαιοῦται δὲ καὶ εἰσπράττεται κατὰ τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ, διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης, ὀρισθεὶς διὰ μὲν τὸ Ἄργος καὶ τὴν Ναυπλίαν, εἰς ἑπτὰ λεπτά τὴν ὀκάν, διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας εἰς δώδεκα λεπτά. Ὡστε φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως κυρίως λεγόμενος, τοῦ καπνοῦ δὲν ὑπάρχει καθότι τόσον ὁ ἑγγειος φόρος, τῶν 7

καὶ 12 λεπτῶν, ὅσον καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καθὸ φόροι ἄμεσοι ἐξ ἐπιπτώσεως μόνον «incidence» ἐφάπτονται τῶν ἀναλωτῶν.

Συγκεφαλαίων τὰ προεκτεθέντα παρατηρῶ :

1ον. Ὅτι ἐν μὲν τῇ Πρωσίᾳ, ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος ἐπιβάλλεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπὶ τῶν καλλιεργητῶν, παρ' ἡμῖν δέ, ὁ ἑγγειος φόρος βεβαιοῦται καὶ εἰσπράττεται κατὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ καπνοῦ ὥστε φόρος καταναλώσεως κυρίως λεγόμενος δὲν ὑπάρχει.

2ον. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ ἀπολύτως ἀπαγορεύεται οἱ δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγόμενοι καπνοὶ ὑποβάλλονται εἰς δασμὸν τελωνιακόν.

3ον. Ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ρωσίᾳ ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ εἶναι ἐλευθέρη ἀλλ' ἡ τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς πωλήσεως τῶν καπνῶν βιομηχανία, ὑπάγεται εἰς διπλὸν φόρον· πρῶτον μὲν εἰς τὸν φόρον τῶν ἐπιτηδεύματων, ὃν καταβάλλουσιν οἱ κατασκευασταὶ τοῦ καπνοῦ καὶ δεύτερον, εἰς τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ κατασκευασθέντος προϊόντος, βεβαιούμενον διὰ ταινίας «handcote», ἢ σήματος «estampille».

Τελευταῖον, ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα τοῦ μονοπωλίου, περιλαμβάνον τὴν τε κατασκευὴν καὶ τὴν πώλησιν τοῦ καπνοῦ.

Ἐὰν ἤδη ἐξετάσωμεν ὁπότερον ἐκ τῶν διαφορῶν τούτων συστημάτων, εἶναι τὸ μᾶλλον ἀρμόζον εἰς τὴν σημερινὴν ἡμῶν κατάστασιν, θέλομεν ἀναγνωρίσει, α) ὅτι τὸ Πρωσικὸν σύστημα, εὐλόγως ἐθεωρήθη ὡς λίαν ἐλλιπές, καθόσον ὁ φόρος ἐξ ἐπιπτώσεως μόνον «incidence» ἐφάπτεται τοῦ καταναλωτοῦ, ἀποφέρει δὲ εἰς τὸ δημόσιον ποσὸν ἐλάχιστον· β) ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα οὐδόλως ἐφαρμόζεται ἐν Ἑλλάδι, καθόσον ἡ ἡμετέρα χώρα παράγει καπνοὺς καὶ καπνοὺς ἐπιζητήτους· 3ον ὅτι τὸ ἰσχυρὸν σύστημα ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἐπιβαρύνει μὲν τὴν κατανάλωσιν διὰ τῆς

ταινίας ἢ τοῦ σήματος, ἀλλὰ δίδει χώραν εἰς μυρίας καταχρήσεις καὶ ὡς ἴδωμεν εἰς ποινὰς δρακοντίους.

Τὸ δὲ Γαλλικὸν σύστημα τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου, εἶναι παρ' ἡμῖν ἀνέφικτον, ἰδίως ἔνεκα τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως. Τῷ ὄντι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τούτου ὑποθέτει :

1ον. Ὅτι ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἐκ προκαταβολῆς πάντας τοὺς κατασκευασθέντας ἤδη ἢ παραχθησομένους καπνοὺς, ὅπως συγκεντρώσῃ εἰς μόνην αὐτὴν τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν πώλησιν αὐτῶν.

2ον. Ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀναλαβοῦσα τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, κέκτηται τὰ ἀπαραίτητα κεφάλαια πρὸς ἀποκτήσιν τῶν ἀναγκαιούτων πρὸς τοῦτο ὑλικῶν ὀργάνων καὶ πρὸς ἴδρυσιν καταλλήλων καταστημάτων, ἐν οἷς θέλει κατατεθῆ τὸ λίαν εὐπαθὲς καὶ εἰς φθορὰν ὑποκείμενον προϊόν τοῦ καπνοῦ.

3ον δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον, ὅτι δύναται νὰ προλάβῃ καὶ ἐμποδίσῃ τὰς παντὸς εἶδους καταχρήσεις, αἵτινες ἰδιάζουσιν εἰς διαχείρισιν πολύπλοκον καὶ ἀπαιτοῦσιν πολυάριθμον προσωπικόν, σύντονον ἐπιμέλειαν καὶ λογιστικὴν ἐργασίαν ἀνεπίληπτον.

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον τὸ τοῦ μονοπωλίου σύστημα, ὡς ἀπεδείχθη, εἶναι ἀνέφικτον παρ' ἡμῖν, ἐγένετο λόγος περὶ ἑτέρου μονοπωλίου τοῦ δημοσίου, τοῦ τῶν κοπτήρων, ἢτοι περὶ ἀποκλειστικῆς χρήσεως αὐτῶν, ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς κυβερνήσεως, ἢ ὑπὸ ἐνοικιαστῶν καὶ τῆς ἐπιβολῆς ἐπὶ ἐκκοπῆς τοῦ καπνοῦ φόρου ὠρισμένου.

Κατὰ τοῦτο τὸ σύστημα, ὅπερ κατ' ἐμὲ εἶναι λίαν ἐπισηφάλης, ἡ κυκλοφορία τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ οὐδόλως ἀπαγορεύεται ἑπομένως ἕκαστος θέλει δύναται νὰ κόπῃ ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, λάθρα καπνὸν ἢ δι' ὀργάνου ἀπηγορευμένου, ἢ καὶ δι' ὀργάνου ὅπερ δὲν χαρακτηρίζεται ὡς κοπτήρ. Ἐπειδὴ δὲ σήμερον οἱ κοπτήρες εὐρίσκονται εἰς πλείστων χεῖρας, τὸ δημόσιον ὀφείλει ὅπως προλάβῃ τὴν

ἀφορμὴν τῶν καταχρήσεων καὶ τὴν κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου γενομένην χρῆσιν τῶν κοπτήρων, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐρεύνας λίαν ὀχληράς, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀνωφελεῖς.

Ὅσακις δὲ ἐνοικιαστῆς συλλάβῃ τὴν πονηρὰν ιδέαν τοῦ νὰ καθυστερήσῃ τὰ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα, θέλει προτείνει ὅτι μὴ προστατευθεῖς ἀρκούντως ὑπὸ τοῦ δημοσίου, κατὰ τῆς λάθρα ἐνεργουμένης ἐκκοπῆς τοῦ καπνοῦ, ὑπέστη οὐ μικρὰς ζημίας. Ἄλλως δέ, πῶς ἰδιώτης θέλων σήμερον νὰ κερδοσκοπήσῃ ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ, δύναται νὰ ποιήσῃ συμφερούσας τῷ δημοσίῳ προσφοράς, ἀγνοῶν καὶ τί θέλει δαπανήσῃ καὶ τί θέλει εἰσπράξῃ.

Ἐκ τούτων ἐπεταί, ὅτι τὸ δημόσιον ὀλίγον θέλει ὠφελῆθῃ ἐκ τοῦ μονοπωλίου τῶν κοπτήρων, ἐνῶ περιποιῶν εἰς ἑαυτὸ διὰ τῆς παραδοχῆς ἑτέρου συστήματος τὰ κέρδη τῶν ἐνοικιαστῶν, δύναται νὰ σχηματίσῃ διὰ δαπάνης χιλιάδων τινῶν δραχμῶν, προσωπικὸν ἐποπτῶν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ ἐξασφάλισῃ οὕτω ὑπὲρ ἑαυτοῦ πρόσοδον ἀξιόλογον.

Βεβαίως ἐὰν ἡ ἐκκοπὴ τοῦ καπνοῦ ἐγίνετο ἐν καταστήμασιν ὠρισμένοις καὶ ἐν μόνοις αὐτοῖς, ἡ ἐπιβολὴ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν καπνοτομέων ἢ κοπτήρων, ἤθελε μέγάλως εὐκολύνει καὶ ἀπλοποιήσῃ τὴν τε βεβαίωσιν καὶ τὴν εἰσπραξίν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ ἐκκοπὴ τῶν καπνῶν, οἵτινες κατὰ τοῦτο τὸ σύστημα ἀκωλύτως κυκλοφοροῦσιν εἰς φύλλα, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ καὶ διὰ παντοίων ὀργάνων καὶ ἑπομένως ἡ ἐπιτήρησις καὶ ἡ ἐξέλεξις τῆς ἐργασίας ταύτης ἀποβαίνει δυσχερεστάτη. Ἄλλὰ τούτου δοθέντος, ποῖον τὸ καταλληλότερον σύστημα τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ; Ἄς ἴδωμεν.

Ἐν Ἑλλάδι σήμερον ἡ ἐργασία τῆς ἀποξηράνσεως καὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ καπνοῦ εἰς δέματα, ἐνεργεῖται κατ' οἰκον τῶν καλλιεργητῶν ὥστε ἅπασαι αἱ οἰκίαι τῶν χωρι-

κῶν χρησιμεύουσιν οὕτω ὡς ἀποθῆκαι τοῦ προϊόντος τούτου καὶ δυσκόλως ἤθελον δυνηθῆ νὰ ὑπεκφύγῃσι τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὀργάνων τοῦ δημοσίου.

Τὸ προϊόν τοῦτο εἰς δέματα καταρτισθὲν συγκεντροῦται ἀκολούθως δι' ἀγοραπωλησιῶν εἰς χεῖρας τῶν μεγαλεμπόρων, ἢ τῶν ὀλικῶς ἀγοραζόντων καὶ ὑπ' αὐτῶν μεταφερόμενον ἐκποιεῖται πρὸς τοὺς μικρεμπόρους ἢ καπνοπώλας, οἵτινες κόπτοντες ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις αὐτῶν πωλοῦσι τὸν καπνὸν μικρομερῶς, ἢ εἰς μικρὰ ποσά.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐκ τῶν τριῶν τούτων τάξεων, ἤτοι τῶν καλλιεργητῶν, τῶν μεγαλεμπόρων ἢ τῶν ὀλικῶς ἀγοραζόντων καὶ τῶν μικρεμπόρων, ἢ εὐαριθμοτέρα εἶναι ἢ τῶν μεγαλεμπόρων ἢ τῶν ὀλικῶς ἀγοραζόντων, τῶν συγκεντρούντων εἰς χεῖρας αὐτῶν τοὺς καπνοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ὥστε παρ' αὐτῶν εὐχερέστερον δύναται νὰ εἰσπραχθῆ ὁ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρος.

Σκοποῦντες δὲ νὰ ὑποβάλωμεν τὸν καπνὸν εἰς τοιοῦτον φόρον, φρονῶ ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἡμῶν περιορίζεται ἐντὸς τῶν ἐπομένως δύο συστημάτων.

Πρῶτον μὲν, εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἰσχύοντος συστήματος, ἤτοι τῆς ἐπιβολῆς τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης μεταφερομένων καπνῶν ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν ἐνθα τὸ προϊόν τοῦτο παράγεται, καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ νῦν νενομισμένου φόρου κατὰ τόσα λεπτά.

Ἢ δεῦτερον, εἰς τὴν ἐπιβολὴν προσθέτου φόρου ἐπὶ τῆς καταναλώσεως, καθ' ὃν καιρὸν τὸ προϊόν τοῦτο παραδίδεται ὑπὸ τοῦ καλλιεργητοῦ εἰς χεῖρας τῶν ὀλικῶς ἀγοραζόντων.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σύστημα τὸ νῦν ἰσχύον παρατηρῶ, ὅτι ἡ αὐξήσις τοῦ φόρου τῶν 7 ἢ 12 λεπτῶν εἰς λ. χ. 40 ἢ 50 τὴν ὀκάν, ἤθελεν ἐπιβαρύνει τὸν ἑγγειον φόρον καὶ τὸν καλλιεργητὴν, οὐχὶ δὲ τὴν κατανάλωσιν ἣν προτίθεται ὁ νομοθέτης νὰ ὑποβάλῃ εἰς φόρον.

Δέον λοιπὸν ὁ νόμος νὰ ὀρίξῃ ρητῶς, ὅτι ὁ φόρος τί-

θεταὶ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καὶ βεβαιοῦται ἐν ᾧ τόπῳ αὕτη ἐνεργεῖται, οὐχὶ δὲ ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς, ὡς ὁ ἑγγειος.

Ὁ ἔμπορος ὑποβάλλων εἰς τὴν οἰκονομικὴν Ἀρχὴν τὴν περὶ μεταφορᾶς καπνοῦ δήλωσιν, λαμβάνει προθεσμίαν πρὸς πληρωμὴν ἐπὶ ἐγγυήσει, λυομένη μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ προϊόντος εἰς τὸν πρὸς ὃν αὐτοῦ ὄρον καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ νενομισμένου φόρου.

Θέλει τις ἴσως ἐρωτήσῃ ἐὰν ὁ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρος δὲν ἐφάπτεται καὶ τοῦ καλλιεργητοῦ; Περὶ τούτου παρατηρῶ ὅτι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ νόμος θέλει ρητῶς ὀρίζει ὅτι ἐπιβάλλεται φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ, τὸ περὶ ἐπιπτώσεως τῶν φόρων ζήτημα, δὲν εἶναι ἐκ τῶν ζητημάτων ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰς διαφορὰς φάσεις ἀδυνατεῖ ἢ ἐπιστήμη νὰ διεξηγήσῃ. Ἐν ὄντι, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἡ ἐσωτερικὴ κατανάλωσις τοῦ ἰθαγενοῦς καπνοῦ ἀνέρχεται εἰς 2 περίπου ἑκατομ. ὀκάδων. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι ἐὰν ἐπιβληθῆ δασμὸς βαρὺς, καὶ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον, ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσχομιζομένου ἐξωτικοῦ καπνοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν σιγάρων, ἀναμφιβόλως ὁ ἀναλωτὴς οὐχὶ δὲ ὁ καλλιεργητὴς θέλει πληρώσει τὸν ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρον, ἐνεκα τῆς ἐκ τῆς ἐπιβολῆς βαρέος δασμοῦ προκυψούσης ἀνατιμῆσεως τοῦ καπνοῦ, ὅπως πληρώνει αὐτὸν ὁσάκις ἐνεκα κακῆς συγκομιδῆς, τὸ ποσὸν τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐκτεθειμένων προϊόντων ἐλαττοῦται, οἷον τῶν σιτηρῶν, τοῦ γλεύκουσ κτλ.

Διακρινόμενου δὲ, ὡς προερρέθη, τοῦ ἐπὶ τοῦ καταναλώσεως φόρου ἀπὸ τοῦ ἑγγείου, εἰς ὃν ὑποβάλλεται νῦν ὁ καπνὸς κατὰ τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ, ἔπεται ὅτι ὁ ἐξάγων τοῦ Κράτους τὸ προϊόν τοῦτο οὐδόλως ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρου.

III.—Φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ οἴνου.

Ἐν Ἑλλάδι φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ οἴνου

δεν υπάρχει καθότι ούτε ο στρεμματικός φόρος τῶν ἀμπέλων, ούτε ο τῶν ἐπιτηδευμάτων δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην.

Ἄλλ' ἐν ἄλλαις ἐπικρατείαις, τὰ πράγματα ἄλλως ἔχουσιν. Ἐν Γαλλίᾳ λ. γ. ἐνθα εἰς τὰς ἀμπέλους ἐπιβάλλεται φόρος ἔγγειος, ὁ οἶνος ὑποβάλλεται πρῶτον μὲν, εἰς «droit de circulation» φόρον ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, δεύτερον δέ, εἰς φόρον ἐπὶ τῆς μικρομεροῦς πωλήσεως «droit de détail», καὶ τρίτον εἰς «droit d'entrée» φόρον ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ οἴνου εἰς τὰς πόλεις. Ἄλλ' οἱ δύο πρῶτοι φόροι οὐδέποτε συμπίπτουσιν ὥστε οἱ κύριοι ἀμπέλων καταναλίσκοντες τὸν ἐν ἰδιοκτῆτῳ ἀμπέλῳ παραγόμενον οἶνον, εἰς οὐδένα τῶν ἀνωτέρω φόρων ὑπόκεινται.

Ἐκτὸς δὲ τῶν οἴνων, ὑπάρχει ἕτερα τις κατηγορία, ἡ τῶν πνευματῶδων ποτῶν «eaux de vie», «esprits» καὶ «liqueurs», ρακῆς καὶ ροσολίων, ἅτινα ὑπάγονται εἰς ἓνα μόνον φόρον. Τρίτη δὲ κατηγορία εἶναι ἡ τῆς βίρας.

Παρατηρητέον ἤδη ὅτι τὴν φορολογίαν τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν, δὲν διέπουσιν αἱ αὐταὶ νομοθετικαὶ διατάξεις καθότι τὰ μὲν πνευματῶδη ποτὰ καὶ ἡ βίρα παράγονται ἐντὸς μεγίστων καταστημάτων, ἐν οἷς ἡ βεβαίωσις τοῦ φόρου εὐχερέστερον ἐνεργεῖται.

Ἄλλ' οἱ οἶνοι ὑπόκεινται ἐν Γαλλίᾳ εἰς φόρους πολλοῦς: φόρον ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ἐπὶ τῆς λιανικῆς πωλήσεως καὶ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς πόλεις, ὧν ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τοὺς τετρακισχιλίους.

Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ἡ μεταγωγὴ τοῦ οἴνου ὑποβάλλεται εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς δηλώσεως, περιεχούσης τὴν σημείωσιν τοῦ ποσοῦ, τοῦ εἴδους, τῆς ποιότητος τοῦ μετένεκτέου οἴνου, τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως καὶ ἀφίξεως, τοῦ ὀνόματος, τοῦ ἐπωνύμου, τῆς κατοικίας τῶν ἀποστολέων, ἀγωγιατῶν καὶ ἀποδοχέων.

Ὁ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας φόρος ἀπαξ πληρωθεὶς δὲν

πληρώνεται καὶ ἐκ δευτέρου, καὶ ἐὰν αὐθις τυχὸν μετατοπισθῆ ὁ οἶνος. Αἱ περὶ μετακινήσεως ὁμῶς διατυπώσεις ἐπαναλαμβάνονται.

Ἡ δήλωσις δίδει χώραν εἰς ἔκδοσιν «ἀδείας», ἧς ἄνευ οὐδεμίᾳ μεταγωγῆ οἴνου συγχωρεῖται.

Ὁ ἰδιοκτῆτης ὁ μεταφέρων τὸ γλεῦκος αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ λινοῦ εἰς τὰς οἶναποθήκας, ἀπαλλάττεται τοῦ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας φόρου. Ὡσαύτως δὲ ἀπαλλάττεται τοῦ φόρου ὁ οἶνος, ὃν ὁ ἀγρολήπτης ἢ ὁ μισθωτῆς παραδίδει εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην ἢ τὸν ἀγροδότην.

Ὁ φόρος ἐπὶ τῆς μικρομεροῦς πωλήσεως «le droit de détail» οὐδέποτε ἐπιβάλλεται εἰς οἶνους πληρώσαντας τὸν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας φόρον «droit de circulation».

Εἰς τὸν φόρον δὲ τοῦτον ὑποβάλλονται πάντες οἱ μικρομερῶς πωλούμενοι οἶνοι.

Ὁ φόρος οὗτος ἀνέρχεται ἐν Γαλλίᾳ εἰς 3 0/0 τῆς ἀγοραίας τιμῆς. Κάπηλοι καὶ ξενοδόχοι ὑποβάλλονται εἰς αὐτόν.

Πᾶς ὅστις ἐπιχειρεῖ τὴν μικρομερῆ τοῦ οἴνου ἀπεμπόλησιν ὀφείλει νὰ δηλώσῃ ὅτι προτίθεται νὰ συστήσῃ τοιοῦτο καταστημα σύγχρόνως δὲ ὑποχρεοῦται νὰ προσδιορίσῃ τὸ τε εἶδος καὶ τὰ ποσὰ τῶν οἴνων. Ἄλλ' ἡ régie, ἡ ἐφορία δικαιούται νὰ ἐπισκέπτηται τὰς οἶναποθήκας, νὰ ἐξετάζῃ τὴν τιμὴν εἰς ἣν πωλοῦνται τὰ ποτὰ, ἀκριβολογοῦσα σύγχρόνως τὰ πωλούμενα ποσὰ.

Τελευταῖον δέ, ὁ φόρος ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, τὸ droit d'entrée, ἰσχύει μόνον διὰ τὰς πόλεις, ὧν οἱ κάτοικοι, ὡς ἐρρέθη, ὑπερβαίνουν τοὺς τετρακισχιλίους. Ὁ φόρος οὗτος εἰσπραττόμενος πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου εἶναι φρ. 2,40 καθ' ἑκατόλιτρον.

Πάντες ὅσοι ὑποχρεοῦνται εἰς δήλωσιν καθὸ ἐμπορευόμενοι τοὺς οἶνους, δεόν νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ ἀδειον «licence».

Ἡ ρακὴ, τὰ οἰνοπνεύματα καὶ τὰ ροσόλια, ὡς καὶ ἡ βίρα, ὑπάγονται εἰς ἓνα μόνον φόρον, ἀναπληροῦντα τὸ

«droit de circulation et de détail», ἤτοι τὸν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς μικρομεροῦς πωλήσεως φόρον.

Ἡ δὲ ἐφορία ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς τῶν καταστημάτων τούτων ἐπισκέψεως. Παρ' ἡμῶν εἶπον, φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ οἴνου δὲν ὑπάρχει· καθότι οὔτε ὁ στρεμματικὸς φόρος τῶν ἀμπέλων, οὔτε ὁ τῶν ἐπιτηδευμάτων δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρους· οἱ δύο δὲ οὗτοι φόροι ἀποφέρουσι μικρὰν πρόσοδον εἰς τὸ δημόσιον, ἐν ᾧ ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ, ὁ ἐπὶ τῶν ποτῶν φόρος ἀπέφερε κατὰ τὸ 1875 φρ. 386 ἑκατομμύρια, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ 30 ἑκατομμύρια λιρῶν, καὶ ἐν Ρωσίᾳ 740 ἑκατομμύρια φράγκων.

Μεθ' ὅλα ταῦτα, κατ' οὐδένα λόγον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἡμεῖς, τὸ γαλλικὸν σύστημα· καθότι παρ' ἡμῶν, ἡ μεγάλη μετακίνησις τῶν ἐν λόγῳ ποτῶν, δὲν εἶναι ἡ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἡ τοῦ γλεύκος, δι' ὃ ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ καλλιεργητοῦ ὁ στρεμματικὸς φόρος. Τὸ γλεύκος τοῦτο, ὡς γνωστόν, μέχρι τέλους Σεπεμβρίου εἰσάγεται εἰς μεγάλα δοχεῖα, εἰς βαρέλλας, καὶ μετὰ τὴν ζύμωσιν μόνον, γίνεται οἶνος ρητινίτης ἢ ἀκρατος καὶ καταναλίσκεται ὅπως λοιπὸν ἐπιβλήθῃ φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ οἴνου, δέον νὰ καταμετρηθῶσιν αἱ βαρέλλαι καὶ αἱ φιάλαι καὶ διὰ σφραγίσεως ἢ δι' ἄλλου ἀνεξιτήλου σήματος νὰ βεβαιῶται ἡ ταυτότης αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ βεβαίωσις αὕτη τοῦ ἐπὶ τῆς μικρομεροῦς πωλήσεως καὶ καταναλώσεως φόρου, συνεπάγεται μετὰ τὰς δηλώσεις τῶν εἰς φόρον ὑποκειμένων, τὸσαύτας ἐρεῦνας ὄχληράς καὶ καταθλιπτικάς, τὸσαύτας πολυπλόκους διατυπώσεις, ἀπάτας, καταχρήσεις καὶ ποινάς, τὸσαῦτα ἐξόδα πρὸς συντήρησιν πολυαρίθμου προσωπικοῦ, ὥστε ὁ φόρος οὗτος κατέστη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, ἧς τὰ διοικητικὰ ὄργανα εὐμοιροῦσι καὶ ἰκανότητος καὶ ἐντιμότητος ἀναμφισβητήτου, ἀντικείμενον γενικῆς ἀπαστροφῆς. Τούτου ἕνεκα, καί ποί ἀναγνωρίζων ὅτι ὁ οἶνος εἶναι καταλληλο-

τάτη φορολογήσιμος οὐσία, ὁμολογῶ τὴν ἀνικανότητά μου πρὸς διατύπωσιν συστήματος φορολογίας ἐπὶ τῆς μικρομεροῦς πωλήσεως τῶν οἴνων, ἀπηλλαγμένον τῶν προεκτεθέντων ἀτοπημάτων, εἰς ἃ προσθετέον καὶ τὴν λόγῳ προλήψεως πολυειδῶν καταχρήσεων, ἐκχώρησιν τοῦ δικαίωματος τοῦ δημοσίου εἰς ἐνοικιαστάς.

Συμπέρασμα.

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς οικονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως, συνάγεται ὅτι σωφρονοῦντες καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον πολιτευόμενοι δυνάμεθα ἐντὸς οὐ πολλοῦ χρόνου νὰ ἀνορθώσωμεν τὰ οικονομικὰ τοῦ Κράτους. Ἀληθές ὅτι σήμερον οἱ προϋπολογισμοὶ ἡμῶν εἰσὶν ἐτεροσκελεῖς καὶ ὅτι τὰ ἐτήσια ἐλλείμματα ἀνέρχονται πιθανῶς εἰς 8 ἢ 10 ἑκατομμύρια. Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνονται δαπάναι ἑκτακτοί, εἰς ἃς βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαρκέσωσι τὰ τακτικὰ τοῦ Κράτους ἔσοδα.

Ἀλλ' ἅμα παύσωμεν ἐνεργοῦντες ἑκτάκτους δαπάνας, τοῦτο δὲ εἶναι καὶ ἔργον συνέσεως καὶ ἔργον ἀνάγκης, ἡ ποθοῦμένη ἰσορροπία τῶν τακτικῶν ἔσόδων πρὸς τὰ τακτικὰ ἐξόδα τοῦ Κράτους δύναται νὰ κατορθωθῇ:

1ον διὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀνεπαρκῶς μέχρι τοῦδε φορολογηθέντων καὶ τῶν μηδὲν φορολογουμένων· 2ον διὰ τῆς ὀριστικῆς διαρρυθμίσεως τῶν στρατιωτικῶν ἐξόδων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητήματος· 3ον διὰ τῆς ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ τελευταίου δανείου ἐξόφλησεως τῶν ἐντόκων γραμματίων, δι' ὃ πληρώνομεν τόκον 8 0/0, ἐν ᾧ τὸ πρὸς τὰς πρᾶπέζας χρέος, τὸ διὰ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου ἐξοφλούμενον, ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιον καθ' ἑκατομύρια 0/0 (*). 4ον διὰ τῆς ἀνωτέρας τῆς ὑπολογισθείσης παραγωγικότητος τῶν φόρων, plus-value, ἧτις ἔσται λίαν

(*) Οἱ τόκοι τῶν ἐντόκων γραμματίων ὑπελογίσθησαν διὰ τὸ 1879, εἰς φρ. 980,000.

ἐπαισθητή, ἐὰν ἐπικηφθῶμεν δραστηριώτερον τῆς βελτιώσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἰδίως δὲ τῆς κατασκευῆς σιδηροδρόμων· καὶ ἕον διὰ συνομολογήσεως δανείου ὑπὸ ὄρους ἐλαφροτέρους, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἀποσβέσεως χρεῶν συναφθέντων μὲν ὑπὸ ὄρους βαρυτέρους, ἐξοφλησίμων δὲ πρὸ τῆς λήξεως τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Βεβαίως ἡ προσήκουσα λύσις τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος εἶναι δυσχερής, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερον ζήτημα δυσχερέστερον τούτου· καὶ τίς ἄρα γε περὶ τὰ οἰκονομικὰ σπουδαίως ἀσχοληθεὶς δὲν ἀνεμνήσθη τῶν πολλάκις ἐπαναληφθέντων ἐμβριθῶν λόγων τοῦ Baron Louis; « faites moi de la bonne politique, je vous ferai de bonnes finances ».

Ἐῷ ὄντι ἡ παραδοχὴ πολιτικῆς πορείας σώφρονος καὶ περισκεμμένης καθίσταται σήμερον μάλιστα ἀναγκαία, ὅτε οἱ μὲν ἰσχυροὶ τῆς γῆς μεριμνῶντες περὶ τῆς πλουσίας κληρονομίας τοῦ ἀσθενοῦς, περικυκλοῦσι μετ' ἀγρύπνου ἀνησυχίας τὴν ἐπώδυνον κλίνην αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς κραταιοτάτης Ἀγγλίας, παραβάλλων τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν κατὰ τὸν Βυζῶνα, εὐγενεστέραν κατάκτησιν τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς ἵππον, ὠραῖον μὲν πῆν ὄψιν, ἀχρηστον δὲ δι' ὁδοιπορίαν, ἀποφαίνεται αὐθεντικῶς, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ αὗται ἐθνότητες, καθὸ ἀσύντακτοι, ἀσθενεῖς καὶ ἀμοιροῦσαι διοικητικῶν παραδόσεων καὶ δυνάμεως συνεκτικῆς, ἀδυνατοῦσαι νὰ ἀντιταχθῶσι πρὸς τὴν χριστιανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν στρατιωτικῶς ὀργανωμένην, οὐδόλως δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

Οὐδεὶς βεβαίως ἀρνεῖται ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς, ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς ὀθωμανικῆς δεσποτείας πρὸ αἰώνων διατελοῦντες, δὲν δύνανται νὰ καταταχθῶσι σήμερον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν εὐρώστων ἐκείνων ἵππων, οἵτινες κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εὐγενοῦς Μαρκίωνος, μόνοι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ φέρωσι τὸ βαρὺ φορτίον ὃ ἐπιβάλλει αὐ-

τοῖς ἢ εὐρωπαϊκῇ διπλωματία· ἀλλ' ἐὰν ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ σωματικοῦ ὄγκου καὶ τῶν καταστρεπτικῶν ἀρετῶν οὐδόλως δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς νὰ παραβληθῶμεν πρὸς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐὰν ἀδυνατῶμεν νὰ συντελέσωμεν πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, ἔνεκα τῆς ὀργανικῆς ἡμῶν ἀτομίας, προσπαθήσωμεν τοῦλάχιστον νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν ἕτεραν τινὰ ἐντολὴν εὐγενεστέραν καὶ θεάρεστον, τὴν ἀνίδρυσιν πολιτειῶν εὐκόσμων καὶ τὴν κραταίωσιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐν χώραις πρὸ αἰώνων ἐρημωθείσαις καὶ εἰσέτι ἐρημιουμέναις, ὑπὸ τοὺς βαρεῖς πόδας τοῦ εὐρώστου τῶν ὀθωμανῶν ἵππου.

Ἐν τούτῳ κεῖται τὸ πολιτικὸν μέλλον τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡμῶν ἰδίως. Ἐν τούτῳ κεῖται ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος καὶ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία, ἐν τῇ πρὸ τῆς μοιραίως τελεσθησομένης νέας ἀναμορφώσεως τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων, ἐμπράκτῳ ἀποδείξει, δι' ἧς θέλουσι πεισθῆ καὶ οἱ ἀγαπῶντες καὶ οἱ ἀνεχόμενοι καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς, ὅτι καὶ τοὶ ὑπεδεέστεροι τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἐσμὲν κρείσσονες αὐτῶν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς παρακμῆς αὐτῶν, ὅτε ὁ γεραρὸς Ἰσοκράτης ἀποκαλύπτων τὰ ἀφανῆ ψυχολογικὰ ἐλατήρια τῶν τότε Ἀθηναίων, ἔγραφε μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους, περὶ τῆς ἐπαφανεστάτης τῶν ἀρχαίων πόλεων, τοὺς ἐξῆς πενθίμους λόγους: « ἦς ἡμεῖς διεφθαρμένης, οὐδὲν φροντίζομεν, οὐδὲ σκοποῦμεν ὅπως ἐπανορθώσωμεν αὐτήν. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἐργαστηρίων καθίζοντες κατηγοροῦμεν τῶν καθεστώτων, καὶ λέγομεν ὅτι οὐδέποτε ἐν δημοκρατία κάκιστον ἐπολιτεύθημεν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς διανοίαις αἷς ἔχομεν, μᾶλλον αὐτὴν ἀγαπῶμεν τῆς ὑπὸ τῶν προγόνων καταλείφθεισης.»

ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ.

Ἐδημοσιεύθη κατ'αὐτὰς ἐν Καίρῳ καταστατικὴ ἔκθεσις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν Μικτῶν Αἰγυπτιακῶν Δικαστηρίων κατὰ τὸ τρίτον δικαστικὸν ἔτος 1877-78 (*).

Ἀποσπῶμεν ἐξ αὐτῆς πληροφορίας τινὰς, δεικνυούσας τὴν ἐπιτυχίαν τῆς κατὰ τὸ 1875 ἀρξαμένης νὰ λειτουργῇ δικαστικῆς μεταρρυθμίσεως ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπίσης δὲ καὶ ἀριθμοὺς (λ. χ. τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων) παρέχοντας εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐν Ἑλλάδι διδακτικὸν μάθημα περὶ τῆς ταχείας ἀπογομῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ περὶ τῶν εὐεργημάτων, ὅσα δύναται νὰ παραγάγῃ, 1ον εἰς καλὸς ἐσωτερικὸς διοργανισμὸς καὶ ὑπαχρεωτικὴ μετὰ ὀκταήμερον δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων καὶ 2ον δικονομία ἧς αἱ βάσεις εἰσὶν: προαπόδειξις, σύντομος διαδικασία καὶ πρόχειρος ἐκ τῶν ἐνόντων ἐκδίκασις τῶν ἐνστάσεων.

Α'.—Πρωτοδικεῖα.

Εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀλεξανδρείας εἰσῆχθησαν 2,359 νέα ὑποθέσεις (ἀπέναντι 3,775 τοῦ προηγουμένου ἔτους), καὶ ἐξεδόθησαν 1,738 ὀριστικαὶ ἀποφάσεις, ἐξ ὧν 395 πολιτικά, 960 ἐμπορικά καὶ 383 εἰρηνοδικιακά. (Ἐκ τοῦ ὀλιγοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων καὶ τῶν μεινασῶν ἐκ τοῦ προηγούμενου ἐκκρεμῶν, 497 εἰσὶ μόνον αἱ προδικαστικά, 37 αἱ συμβιβασθεῖσαι καὶ 739 αἱ διαγραφείσαι).

Μεγαλειτέρα ἐφάνη ἐλάττωσις εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Καίρου: διότι ἂν καὶ προσετέθη ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι Ὀκτωβρίου ἡ δικαιοδοσία τοῦ Πρωτοδικείου Ἰσμαηλίας,

ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων ὑποθέσεων ἀνέβη εἰς 2,500· ἐνῶ ὁ τοῦ προηγουμένου ἦτο 3,090 διὰ μόνην τὴν περιφέρειαν Καίρου. Αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις ἐφθασαν τὸν ἀριθμὸν 2,140, ἐξ ὧν 1,004 πολιτικά, 713 ἐμπορικά καὶ 423 εἰρηνοδικιακά (προδικαστικά δὲ μόνον 215). Ἔννοεῖται δὲ ὅτι ἀμφατέρων τῶν δικαστηρίων αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις εἰσὶν ἐξ ἡμισείας περίπου ἐρήμην ἢ κατ'ἀντιμωλίαν.

Τοιουτοτρόπως τὸ καταφανέστερον ἐξαγόμενον τοῦ ἀνωτέρω πίνακος εἶναι ἡ ἐλάττωσις τῶν ὑποθέσεων ἀπὸ τοῦ τρίτου ἤδη ἔτους τῆς Μεταρρυθμίσεως (α). Ὡς λόγον αὐτῆς δίδει ὁ ὑπουργὸς τὸ ὅτι ἐπεραιώθησαν ἤδη αἱ ἀπ'ἀρχῆς συσσωρευθεῖσαι παλαιαὶ δίκαι καὶ ὅτι τὰ Δικαστήρια εἰσῆλθον εἰς τὴν κανονικὴν πορείαν τῶν συνήθως ἐγειρομένων διαφορῶν. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος τῆς ἐλαττώσεως (ὅστις δὲν συμφέρει νὰ ὁμολογηθῇ ἐπισήμως), ὁ ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς διατιμῆσεως τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ δικαιωμάτων: διότι, ὡς παρετηρήθη, μετρίας ποσότητος ἀπαιτήσεις δυσκόλως πλέον εἰσάγονται, καθὸ ὑποβαλλόμεναι εἰς τὰς αὐτὰς τῶν μεγάλων δαπάνων (β). Οἱ δὲ μικροὶ ὀφειλέται, οἱ ἔχοντες ὅπωςδήποτε περιουσίαν ἐξασφαλίζουσιν τὴν ἀπότισιν τοῦ χρέους, ἐπτοήθησαν πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς εἰς τὰ ἐξόδα καταδίκης ἢ ἐκ τῆς ταχείας τῶν δικῶν περαιώσεως, καὶ δεικνύουσι χαρακτηριστικὴν πρὸς συμβιβασμὸν προθυμίαν.

Κεφαλαιωδῶς εἰπεῖν, τὰ Πρωτοδικεῖα ἐπελήφθησαν κατὰ τὸ 1877-78 ἔτος ἐν ὅλῳ 6,267 ὑποθέσεων (γ), ἐξ ὧν 1,395 ἐκκρεμεῖς ἐκ τοῦ προηγουμένου, καὶ ἐπεραιώσαν 5,325, ἀφήσαντα ἐκκρεμεῖς 942.

Β'.—Ἐφετεῖον.

Ἀντίθετον ἐξαγόμενον παρουσιάζει ἡ εἰς τὸν δεύτερον

(α) Εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη ἡ ἐλάττωσις αὕτη ἐξηκολούθησε.

(β) Διαφορὰ ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος τοῦ ἐπιδικαζομένου ποσοῦ, 1 ἢ 2 0/10, καταλογιζόμενον μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐκτελεσταῦ ἀπογράφου.

(γ) Ὑπολογίζονται, ἐννοεῖται, καὶ αἱ ὀλίγαι τοῦ τῆς Ἰσμαηλίας.

(*) Τὸ δικαστικὸν ἔτος ἀρχεῖται τὴν 1ην Νοεμβρίου (ν.ε.) μετὰ τὴν λήξιν τῶν διακοπῶν ἀρχομένων τὴν 1ην Ἰουνίου.

βαθμόν προσφυγή των δικαζομένων. 307 ἐφέσεις ἐσημειοῦντο ἐκκρεμείς κατὰ τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1877 εἰς τὸ πινάκιον τοῦ Ἐφετείου Ἀλεξανδρείας καὶ 364 νέαι ἐνεγράφησαν. Ἐκ τοῦ ὀλικοῦ ἀριθμοῦ διεγράφησαν 22 καὶ ἐξεδικάσθησαν 327, ὑπερέχουσαι κατὰ 72 τὸν ἀριθμόν τῶν ἐκδικασθεισῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἐκ τῶν ἀπαγγελοθεισῶν ἀποφάσεων, 42 μόνον ἦσαν προδικαστικάι, αἱ δὲ λοιπαὶ 285 ὀριστικάι (ἐξ ὧν 58 κατ' ἐρήμην), διαίρουμαι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα ὡς ἐξῆς: 153 ἐπικυρωτικάι, 19 ἐντελῶς ἀνατρέπουσαι τὰς ἐκκληθείσας, 77 μεταρρυθμιστικάι, 20 ἀκυρωτικάι τῆς διαδικασίας καὶ 16 ἐπὶ ἀναρμοδιότητος, ἀναψηλαφήσεως καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων.

Αἱ ἐκδικασθεῖσαι ἐφέσεις εἶχον ἀπευθυνθῆ κατὰ 152 ἀποφάσεων τοῦ Πρωτοδικείου Ἀλεξανδρείας, 111 τοῦ ἐν Καίρω, 36 τοῦ τῆς Ἰσμαηλίας καὶ αἱ λοιπαὶ κατ' ἀποφάσεων τῶν ἐγγχωρίων παλαιῶν δικαστηρίων. ἡ δὲ κατὰ μέσον ὄρον χρονικὴ διάρκεια τῆς ἐκκρεμότητος τῶν ὑποθέσεων ἐν τῷ Ἐφετείῳ, εἶναι αὕτη: ὀκτὼ ἡμερῶν διὰ τὰς λίαν κατεπειγούσας ὑποθέσεις, ἑνὸς μηνὸς διὰ τὰς συνοπτικάς ἢ ἀπλῶς ἐπειγούσας καὶ ἐξ μηνῶν διὰ τὰς συνήθεις.

Γ'.—Εἰδικὰ Τμήματα καὶ Ἐπιτροπαί.

Δραστηριώτερον ἢ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εἰργάσθησαν καὶ τὰ Εἰδικὰ Τμήματα τῶν δικαστηρίων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (α). Ἐκ τῶν ἐν τῷ πινακίῳ τοῦ πρώτου βαθμοῦ 174 ὑποθέσεων ἐδικάσθησαν 74 (ἀπέναντι 39 τοῦ προηγούμενου ἔτους), ἐκ δὲ τῶν ἀποφάσεων 48 εἰσὶν ὀριστικάι. Τὸ κατ' ἐφεσιν τμήμα ἐξεδίκασε σχεδὸν πᾶσας τὰς ἐν τῷ πινακίῳ τοῦ ὑποθέσεις, 9 παλαιὰς καὶ τὰς ἐγγραφείσας κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους 15· διότι ἐξέδωκε 21 ἀπο-

φάσεις, ἐξ ὧν 13 ὀριστικάι, τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἀπορρίψασαι καὶ δέκα παραδεχθεῖσαι καθ' ὀλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει τὰς ἀγωγὰς, διαιρούμεναι κατ' ἐθνικότητα τῶν ἐναγόντων εἰς δέκα γαλλικάς, μίαν ἀγγλικήν, μίαν ἰταλικήν καὶ μίαν ἑλληνικήν.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ πινακίῳ τῶν Ἐπιτροπῶν 62 ὑποθέσεων, 2 διεγράφησαν καὶ 37 ἐξεδικάσθησαν. Ἐκ τῶν ἐκδοθεισῶν δὲ ὀριστικῶν ἀποφάσεων (26 τὸν ἀριθμόν) δύο μόνον παρεδέχθησαν καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἀγωγὴν καὶ πέντε ἐν μέρει· δεκαεὶ ἀπέρριψαν τὰς ἀγωγὰς καθ' ὀλοκληρίαν καὶ τρεῖς ἀπεφάνθησαν ἀναρμοδιότητα. Διαίρουνται δὲ αἱ ἀποφάσεις αὗται κατ' ἐθνικότητα τῶν ἐναγόντων, εἰς μίαν γερμανικήν, τρεῖς ἀγγλικὰς, δύο αὐστριακάς, τρεῖς ἰσπανικάς, ἑννέα ἰταλικὰς, δύο γαλλικάς, τέσσαρας ἑλληνικάς καὶ δύο ρωσικάς.

Δ'.—Διάφοροι ἐργασίαι.

Εἰς τὰς ἐργασίας τῶν ἐμπορικῶν τμημάτων κατατάσσονται ὡς εἶδος αἱ πτωχεύσεις· 31 ἦσαν ἐκκρεμείς καὶ 41 νέαι ἐκυρύχθησαν ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου Ἀλεξανδρείας, ἐξ ὧν 33 ἐξεπεραιώθησαν ὀριστικῶς. Ἐπὶ δὲ 68 (46 παλαιῶν καὶ 22 νέων) τοῦ Καίρου ἐξεπεραιώθησαν 25.

Εἰς τὰς ἐργασίας τῶν τακτικῶν Πρωτοδικείων προσθετέον τὰς διατάξεις ἐπ' ἀναφορᾷ (409 Ἀλεξανδρείας, 407 Καίρου), τὰς ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων κατακυρωτικάς ἀποφάσεις (94 Ἀλεξανδρείας, 100 Καίρου), τὰς προσωρινὰς ἀποφάσεις ἐπὶ κατεπειγόντων δικαστικῶν μέτρων (85 Ἀλεξανδρείας, 100 Καίρου) καὶ τὴν ὑπὸ τῶν προέδρων ἐκπεράτωσιν διοικητικῶν ὑποθέσεων (1080 Ἀλεξανδρείας, 1100 Καίρου).

Ἡ συμβολαιογραφικὴ καὶ τῶν ὑποθηκῶν ὑπηρεσία, ἔργον τῶν Δικαστικῶν Γραφείων, ἐπαρουσίασε σημαντικωτάτην αὐξήσιν, καὶ προβαίνει ὁσημέραι αὐξουσα, ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως ἣν ἐμπνέει ἡ τῶν ὑποθηκῶν καὶ τῆς

(α) Τὰ δικάζοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐγερούσεως πρὸ τῆς δικαστικῆς μεταρρυθμίσεως.

μεταγραφής Θεσμοθεσία. Ο επόμενος συγκριτικός πίναξ δεικνύει τούτο άρχούντως :

Άλεξανδρείας	Συμβόλαια	Υποθήκαι	Μεταγραφαι	Επικυρώσεις υπογραφών
1ον έτος	386	276	428	—
2ον "	723	928	714	325
3ον "	1030	842	600	192
Καίρου				
1ον έτος	220	210	160	—
2ον "	587	325	628	1799
3ον "	1816	377	1211	1130

Β'.—Κριτική και Πειθαρχική Δικαιοσύνη.

Μία μόνον δίκη εις βαθμόν κακουργήματος έπαρουσιάσθη (υπεξαίρεσις χρημάτων του δικαστικού ταμείου): αλλά φυγόντος του κατηγορουμένου δέν υπήρξεν ανάγκη συγκαλέσεως του όρκωτικού δικαστηρίου και οι Σύεδροι απήγγειλαν απόφασιν κατ'έρημην καταδικάζουσαν εις 7 έτων ειςτήν.

Αί εις βαθμόν πλημμελήματος κατηγορίαί (11 Άλεξανδρείας και 17 Καίρου) περιστράφησαν σχεδόν πᾶσαι εις ύφαιρέσεις κατεσχεμένων, εκτός τινων άφορωσών εις αντιστάσεις έργω και λόγω περι την εκτέλεσιν, και έπροκάλεσαν κατά το πλείστον καταδικαστικὰς αποφάσεις εις χρηματικήν ποινήν και φυλακίσεις έβδομάδος, τριών μηνών και έξ μηνών (τήν τελευταίαν κατ'έρημην) κατά κατηγορουμένων ιθαγενών ή ευρωπαϊών (β).

Ός προς τας πειθαρχικάς καταδιώξεις, ή εφαρμογή του νέου έσωτερικού οργανισμού απέκάλυψε παραβάσεις πλείονας ή κατά τα προηγούμενα έτη: 14 έξ αυτών εκρίθησαν υπό του Έφετείου, εισαχθεΐσαι ενώπιόν του, τινές κατ'εϋ-

(α) Γνωστόν ότι ή ποινική αρμοδιότης των Μικτών Δικαστηρίων περιορίζεται εις την εξασφάλισιν της εκτελέσεως των αποφάσεων.

(β) Μία των καταδικών απέβλεπε τον διοικητήν του Καίρου και τον Διευθυντήν της Αστυνομίας, άρνηθέντας να χορηγήσωσιν ένοπλον δυναμιν προς εκτέλεσιν αποφάσεως επί της παρουσίας του αντιβασιλέως.

θείαν, τινές κατ'έφεσιν 8 απέβλεπον δημοσίους υπαλλήλους, το πλείστον κλητήρας, επί άμελείαις και επί άτάκτοις ή ύπερβολικαΐς εισπράξεσιν, αί λοιπαί δικηγόρους εκ των οποίων εις μόνον έτιμωρήθη δι'επιπλήξεως. 11 εισήχθησαν εις το δικαστήριον Άλεξανδρείας και 6 εις το του Καίρου, άφορωσαι αί τελευταΐαι πᾶσαι ισαριθμούς δικολάβους, οΐτινες και κατεδικάσθησαν εις στέρησιν του δικαιώματος του αντιπροσωπεύειν διαδίκους ενώπιον Πρωτοδικείου.

Γ'.—Εισπράξεις.

Εισήχθησαν εις το Γενικόν Ταμείον των Δικαστηρίων κατά το έτος 1877-78 γρόσια διατιμήσεως (α) 10,893,871:32/40
ενώ τα του προηγούμενου έτους άνέβησαν εις 6,020,727:33/40

Διαφορά γρ. 4,873,143: . . . / . .

Η επί πλέον αύτη διαφορά των εισπράξεων εύρίσκεται εις προφανή αντίθεσιν προς την ελάττωσιν των δικών προκύπτει δέ κατά μέν την έκθεσιν του ύπουργού της Δικαιοσύνης, εκ των παρουσιασθεισών κατά το έτος τούτο σημαντικών υποθέσεων (έν αίς και ή σύμβασις Ροσχήλδ), καθ'ήμας όμως εκ της αύξήσεως του αριθμού των συμβολαιογραφικών πράξεων, των άφορωσών ιδίως εις πωλήσεις και υποθήκας ακινήτων, επί των οποίων εισπράττονται τέλη πλείονα ή ύπερβολικά, ήτοι 5 0/0 επί του τιμήματος και 3/4 0/0 επί των ένοποθήκων δανείων.

Αναλυτικώς αί εισπράξεις έχουσι την έξής αναφοράν προς τα ειδικά Ταμεία :

Έφετείου	Γρ. Δ.	478,308 .34
Πρωτοδικείου Άλεξανδρείας .	"	3,327,444 .39
" Καίρου	"	6,843,282 .17
" Ίσμαηλίας	"	192,859 .34
" Μανσούρας (β)	"	52,288 .28
	Γρ. Δ.	10,893,871 .32

(α) Το αιγυπτιακόν γρόσιον ισούται μετ' προς 30 περίπου έλλην. λεπτά.

(β) Η μικρότης των εισπράξεων του διαδοχικώς έν Ίσμαηλία, Καίρω

Αναλυτικώτερον δὲ ἐξεταζόμενα προέκυψαν:

ἐκ καθαρῶς δικαστικῶν τελῶν	Γρ. Δ.	3,463,228.26
» συμβολαιογραφικῶν πράξεων	»	4,879,014.26
» κλητορικῶν δικαιωμάτων	»	1,894,390.37
» χαρτοσήμου	»	600,642.—
» διαφόρων εἰσπράξεων	»	27,866.23
» προστίμων καὶ ποινικῶν τελῶν (α)	»	28,728.30

Γρ. Δ. 10,893,871.32

Ἔνεκα τῆς αὐξήσεως ταύτης τῶν εἰσπράξεων, τὰ Μικτὰ Δικαστήρια (μεθ' ὅλους τοὺς καταπληκτικῶς μεγάλους μισθοὺς τῶν δικαστῶν κλπ.) ἐπῆρκεσαν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τὰς δαπάναις των, χωρὶς νὰ προσδράμωσιν εἰς τὰς ἐπιχορηγήσεις τὰς ὁποίας κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἐπεκαλέσθησαν.

Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι, διὰ νὰ ἀσφαλίσωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνεξαρτησίαν των ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπὸ τῆς ἀπειλουμένης χρεωκοπίας ἐπενόησαν (εὐφυὲς ταμειυτικὸν πνεῦμα) τὴν παραδοχὴν τῶν μεταξὺ ἰθαγενῶν πωλήσεων. Μεγάλῃ ἐντεῦθεν ἡ γενικὴ ὠφέλεια διὰ τὴν δημοσιότητα τῶν τίτλων τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας. Οἱ ἰθαγενεῖς ἐγκατέλειψαν ἐντελῶς τὸν Μεχχεμέν· καὶ πληρόντες εἰς τὰ διεθνή δικαστήρια τὸ ἀναλογικὸν τέλος τῆς μεταβιβάσεως τῶν ἰδιοκτησιῶν των, στεροῦσι μὲν αὐτοῦ τὸ αἰγυπτιακὸν δημόσιον ταμεῖον, ὑπηρετοῦσιν ὅμως τὴν δημοσίαν πίστιν καὶ ἐξασφαλίζουν οἰκονομολογικῶς (ἴσως καὶ ἄκοντες) τὴν ὑπαρξίν τῶν Μικτῶν δικαστηρίων καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἤδη λήξιν τῆς ὀρισθείσης πρὸς δοκιμὴν πενταετίας.

Ε. ΓΑΥΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΝΕΙΟΝ
ΠΡΟΣ ΑΡΣΙΝ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ μελέτη τῆς κατωτέρω συνοπτικῆς καταστάσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κατὰ τὴν 31 Μαρτίου καὶ 30 Ἀπριλίου 1880 σχετικῶς πρὸς τὸ οἰκοδόμημα τοῦ νόμου τῆς 18 Ἀπριλίου ἐ.ε. περὶ δανείου 21,000,000 φράγκων πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας.

Συνοπτικὴ κατάστασις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.	30 Ἀπριλίου		31 Μαρτίου		Παθητικὸν	30 Ἀπριλίου		31 Μαρτίου		Ἐλαττώσεις
	Ἐνεργητικὸν	Δύξεις	Ἐνεργητικὸν	Δύξεις		Ἐνεργητικὸν	Δύξεις	Ἐνεργητικὸν	Δύξεις	
Μεταλλικὸν καὶ Συναλ. ἐξωτερικοῦ	19,491,916	900,034	20,462,815	900,034	Κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων	50,783,320	970,889	51,683,054	970,889	Μεταλλικὸν καὶ Συναλ. ἐξωτερικοῦ
ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ	1,359,792	433,408	1,257,920	433,408	Καταθέσεις	41,989,232	2,064,317	42,372,640	2,064,317	Παρακταθήκη μεταλλικοῦ
Γραμμ. Ἰονικ. Τραπεζῆς	10,673,217	101,864	10,673,217	101,864	Παρακαταθήκαι	2,449,616	3,035,206	2,449,616	3,035,206	Δάνεια Κυβερ. (ἐντοχα γραμμάτια κτλ.
Δάνεια πρὸς τὴν Κυβέρν.	20,996,566	8,776,557	20,996,566	8,776,557	Ἐπιταγὰι πρὸς πληρωμ.	395,819	6,599,811	395,819	6,599,811	Προξοφλήσεις
ἐπ' ἀναγκῆς κυκλοφ.	30,396,006	411,603	30,396,006	411,603	Κεφάλαιον ταχτικῶν καὶ ἀποθεματικῶν	95,267,687	8,776,557	94,425,209	8,776,557	Ἄνοικτοί λίσσοι κτλ.
Χρεώγραφα Κυβερνήσε.	83,786,532		83,786,532		Διάφορα	30,630,000		30,630,000		Ἄνοικτοί λίσσοι κτλ.
Προξοφλήσεις	40,922,469		40,922,469			1,227,320		1,761,444		
Ἄνοικτοί λίσσοι, δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ ἴσως λυτικὰ κτλ.	2,416,006		2,416,006			127,125,007		126,816,353		
Διάφορα	127,125,007		127,125,007							

καὶ Μανσοῦρα μετατεθέντος δικαστηρίου δικαιολογεῖ τὴν ἄλλειψιν εἰδικωτέρων περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ πληροφοριῶν ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ.
(α) Τὰ τέλη ταῦτα ἠῤῥξησαν κατὰ πολὺ εἰς τὸ πέμπτον δικαστικὸν ἔτος ἐκ τῆς τακτοποιήσεως Πταισματοδικείου διὰ τὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις.

Κατὰ τὴν συνοπτικὴν ταύτην κατάστασιν ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ ποσὸν τῶν Τραπεζικῶν Γραμματίων ἠϋξήσῃ μόνον κατὰ δραχμὰς 900,334, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐξήχθησαν ἐκ τῆς Τραπεζῆς εἰς μεταλλικὸν καὶ συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δραχ. 3,035,206 ὅπερ συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑποτίμησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος καὶ τὴν διατήρησιν εἰς τὸ ἄρτιον τῆς ἀξίας τῶν Τραπεζικῶν γραμματίων σχετικῶς πρὸς τὸ μεταλλικὸν νόμισμα. Μεταξὺ τοῦ ἐκ δραχ. 3,035,206 μεταλλικοῦ συμπεριλαμβάνονται καὶ δραχ. 2,064,317 τοῦ δανείου τῶν 60,000,000, αἵτινες ἔμενον ἐπὶ παρακαταθήκῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν εἰς χρυσὸν καὶ αἵτινες ἐλήφθησαν ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου.

Ἐντὸς τοῦ τελευταίου δεκαημέρου τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἡ Κυβέρνησις δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ ἀπὸ 18 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς νόμου περὶ δανείου ἐξ 21,000,000 φράγκων κλπ. ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τῶν Γραμματίων τῆς δραχ. 8,776,557. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἐξῆς: Μετατροπὴ εἰς τὸ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐντόκων Γραμματίων τοῦ δημοσίου, ὧν κομιστὴς ἦτο ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, ἐκ δραχ. 5,667,250 εἰς μετρητὰ ἦτοι Τραπ. Γραμμάτια, μεταλλικὸν ἢ συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δραχ. 3,109,307.

Ἐπειδὴ ἐξ ἑνὸς μὲν ἠϋξήσῃ τὸ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ χρέος τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἀποφέρει αὐτῇ τόκον πρὸς 4 τοῖς 0/0 ἐτησίως κατὰ δραχ. 8,776,557 ἐξ ἑτέρου δὲ ἀπεσβέσθησαν χρέη ἀποφέροντα τόκον πρὸς 8 τοῖς 0/0 ἐτησίως ἐκ δρ. 8,361,829 ἦτοι ἔντοκα Γραμμάτια τοῦ δημοσίου δραχ. 5,667,250, ὁμολογίαι τοῦ δανείου 26 ἑκατομμυρίων δραχ. 930,995. ἰδιαιτέρον δάνειον τῆς Κυβερνήσεως δραχ. 1,566, προεξοφλήσεις δραχ. 983,591 καὶ ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ καὶ δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ δραχ. 778,427. ἡ μηνιαία ζημίαι τῆς Τραπεζῆς

ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ τόκου πρὸς 7 τοῖς 0/0 ἀνέρχεται εἰς δραχ. 48,777. Ἐὰν δὲ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, ὅπως διατηρήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν Γραμματίων τῆς, ἐξακολουθήσῃ νὰ μὴν αὐξήσῃ τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ ποσὸν αὐτῶν μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. ἡ ζημία αὐτῆς ἐπὶ 7 ἀπὸ τοῦ Μαΐου μηνῶς θέλει ἀναβιβασθῆ εἰς δρ. 341,439. Οὕτω δὲ ἡ Τράπεζα θὰ ὑποστῇ ζημίαν ἀνωτέραν τῆς ὠφελείας τοῦ δημοσίου ἐκ τοῦ τόκου τῶν ἐξοφληθέντων ἐξ 8,000,000 ἐντόκων Γραμματίων ἐπὶ 7 μῆνας πρὸς 7 τοῖς 0/0 ἀνερχομένης τῆς ὠφελείας ταύτης εἰς δρ. 326,666. Τούτων ἕνεκεν νομίζομεν ἄδικον καὶ ἐμπαθῆ τὴν κατὰ τῆς Τραπεζῆς ἐπίθεσιν δημοσιογραφικῶν τινῶν φύλλων, ὡς δῆθεν παραβλαπτούσης τὰ συμφέροντα τῆς Κυβερνήσεως, ἐνῶ δύναται τις νὰ ἐπικρίνῃ αὐτὴν ὡς παραμελοῦσαν τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων αὐτῆς διὰ τῆς διατηρήσεως ἀδιαθέτων Τραπ. Γραμματίων 34,245,896 δρ., ἅτινα ἠδύνατο νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν. Τὸ ζήτημα τοῦ προνομίου τῆς ἐκδόσεως Τραπεζικῶν Γραμματίων εἶναι ὅλως διάφορον, ἀλλ' ἐνόσω κέκτηται ἡ Τράπεζα τὸ προνόμιον δικαιούται νὰ ἐνασχῆ αὐτό, ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων. Ἐὰν ὅμως ἡ Τράπεζα προβῇ ἐφεξῆς εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν πιστώσεων, ὅπως καλύψῃ τὴν ζημίαν ταύτην καὶ θέσῃ ἕτερα ἐξ 8,500,000 ἢ καὶ πλείονα τραπ. γραμμάτια εἰς κυκλοφορίαν, θὰ ἐπέλθῃ ἀφεύκτως ἡ ὑποτίμησις τῶν τραπ. γραμματίων, ἡ δὲ ζημία θὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ. Τὰ εἰς κυκλοφορίαν τραπ. γραμμάτια κατὰ τὴν 30 Ἀπριλίου ἀνῆλθον εἰς δρ. 51,683,054, ἀλλ' ἀφαιρουμένων, τοῦ μεταλλικοῦ ἐκ δρ. 19,426,575, τῶν γραμ. τῆς Ἰον. Τραπεζῆς ἐκ δρ. 1,359,792 καὶ τοῦ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ δανείου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐκ δρ. 19,449,774 ἐν ὅλῳ δρ. 40,236,141, ἐξ ὧν οὐδεμίαν σχεδὸν πορίζεται ὠφέλειαν, τὸ προνόμιον τῆς κυκλοφορίας τραπ. γραμματίων παρέχει αὐτῇ ὠφέλειαν ἐπὶ ποσαῦ μόνον 11,446,913 δραχμῶν. Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἡ Τράπεζα ἐξεποίη-

σε περί τὰς 2,050 ὁμολογίας τοῦ δανείου τῶν 26 ἑκατομμυρίων ἐπ'ὠφελείᾳ φράγκων 25 ἐφ'ἑκάστης, δοῦσα οὕτω διέξοδον εἰς ἱκανὸν μέρος κατόχων τῶν ἐξοφληθέντων ἐντόκων γραμματίων καὶ περιστείλασα τὴν ὑπερτίμησιν τῶν χρεωγράφων. Ἐκ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης ὠφελήθη ἡ Τράπεζα φρ. 51,250 ἢ δρ. 57,400. Ἐπειδὴ δὲ κρατεῖ εἰσέτι ὁμολογίας τοῦ δανείου τούτου, τῶν δέκα καὶ τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων ἐκ δραχμῶν 12,426,012 ἂν ἐξακολουθήσῃ ἐκποιοῦσα αὐτάς, δύναται νὰ περιστέλλῃ τὴν ὑπερτίμησιν τῶν δημοσίων καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ κυκλοφορούντων χρεωγράφων καὶ μετοχῶν.

Ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη δυνάμει τοῦ ἀπὸ 18 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. νόμου περὶ συνομολογήσεως δανείου ἐκ φράγκων 21,000,000 πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζ. γραμματίων ἡ Κυβέρνησις κατ'ἀντίστροφον ὅλως πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ νόμου τούτου διεύθυνσιν, ἀλλὰ συμφώνως περίπτου πρὸς τὸ κείμενον τῶν ἀρθρῶν 5 καὶ 7 αὐτοῦ, ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς δρ. 8,776,557 ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου ἐπ'ἀναγκαστικῇ τῶν γραμματίων τῆς κυκλοφορίας. Ὁ νόμος διὰ τοῦ ἀρθρου 5 τὴν ἐπ'ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ λήψιν δανείου ἐκ τῆς Τραπεζῆς, εἴτε ἀκολουθῶν τοὺς πρὸ τοῦ συμψηφισμοῦ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων εἰς τὰ πρὸς τὰς Τραπεζὰς χρέη τῆς Κυβερνήσεως προηγουμένους νόμους, δι' ὧν ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ δανείου τούτου χρήματα καὶ ἐδαπανήθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους, εἴτε διὰ τὸ εὐφημότερον, μεταμορφῶναι εἰς «διάθεσιν ἐκ τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ χρημάτων τοῦ δανείου τῶν 60,000,000», ἐνῶ τὰ ἐκ τοῦ δανείου τούτου χρήματα, πλὴν 2,127,494 δραχμῶν, αἵτινες μόναι ἔμενον εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν εἰς χρυσὸν ἐπὶ παρακαταθήκῃ, εἶχον ἐν μέρει συμψηφισθῆ ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως εἰς τὰ ἐπ'ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τῶν γραμματίων τῆς Ἐθν. καὶ Ἰον. Τραπεζῆς δάνεια, τὰ χάριν τῶν ἐκτάκτων παρασκευῶν συνομολογη-

θέντα, ἐν μέρει δὲ ἦτοι δρ. 9,000,000 εἶχον χρησιμεύσει εἰς ἐξόδα τοῦ Κράτους. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ συνοπτικῇ καταστάσει τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς σημειοῦται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον αὐξήσις τοῦ πρὸς αὐτὴν χρέους τῆς Κυβερνήσεως ἐπ'ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ἐκ δρ. 8,776,557 ὅσας ἀκριβῶς ἔλαβεν, ἢ δι' ὧν ἐπιστώθη εἰς ἄλλας μερίδας ἡ Κυβέρνησις ὡς ἀνωτέρω ἐξηγήθη. Πρὸς τούτοις ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις ἐκ τῆς Τραπεζῆς καὶ τὸ εἰς χρυσὸν μένον παρ'αὐτῇ ἀσυμφηφιστὸν ὑπόλοιπον τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων ἐκ δραχ. 2,064,317, ἦτοι ἔλαβεν ἐν ὄλῳ δραχ. 10,840,874. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ἐξωφλήθησαν ἐντοκα γραμμάτια τοῦ δημοσίου Ταμείου ἐκ δραχ. 8,409,620 δραχμαὶ 2,431,254 ἐχρησίμευσαν εἰς πληρωμὴν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἄλλας τοῦ δημοσίου ἀνάγκας, ἄλλως τὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον δὲν ἐδύνατο ν'ἀναπετάσῃ τὰς πύλας αὐτοῦ εἰς τοὺς δικαιοῦχος πρὸς ἀνέκφραστον αὐτῶν χαράν, βαθεῖαν ὅμως θλίψιν ἐκείνων, οἵτινες ὡς πηγὴν πλούτου ἔχουσι τὴν στενοχωρίαν τοῦ Ταμείου. Ἐντεῦθεν προκύπτει, ὅτι τὸ ἐντὸς τοῦ Μαΐου ἐξαχθὲν εἰς χρυσὸν καὶ ἀποσταλὲν πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ κυκλοφορούντων Ἑλληνικῶν ἀργυρῶν κερμάτων ποσόν, εἶναι ἄλλο παρὰ τὴν ἐν τῇ Τραπεζῇ ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων εἰς χρυσὸν συνισταμένην παρακαταθήκην ἐκ δρ. 2,127,494 (ὄρα συνοπτικὴν κατάστασιν Ἐθν. Τραπεζῆς μηνὸς Μαρτίου), ἐξ ἧς ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη ἐλήφθησαν δρ. 2,064,317. Ἐπομένως πιθανώτερον εἶναι, ὅτι ἡ Ἐθν. Τράπεζα, ἀγνωστον ἂν καὶ ἐπὶ τίσιν ὅροις, συνήνεσε ν'ἀντικαταστήσῃ μέρος τοῦ εἰς χρυσὸν συνισταμένου μεταλλικοῦ ἀποταμιεύματος αὐτῆς διὰ τῶν ἀργυρῶν ἑλληνικῶν κερμάτων.

Ὅπως σημειώσωμεν κατὰ πόσον διαφέρει τοῦ τρόπου τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκτελέσεώς του τὸ γράμμα τοῦ ἀπὸ 18 Ἀπριλίου νόμου μεταφέρομεν, τὰ ἀρθρα 5-7 αὐτοῦ, ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

"**Άρθρον 5ον.**—Επιτρέπεται εις τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαθέσῃ ἐκ τῶν παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῇ χρημάτων τοῦ δανείου τῶν φράγκων 60,000,000 ποσὸν δραχ. 12,000,000 πρὸς ἐξαγορὰν ὀλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἐντόκων γραμματίων τοῦ Δημοσίου.

"**Άρθρον 6ον.**—Τὸ ποσὸν τῶν ἐντόκων γραμματίων, ἅτινα ἐπιτρέπεται εις τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατηρῇ ἐν κυκλοφορίᾳ, δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς δραχμὰς 4,000,000.

"**Άρθρον 7ον.**—Επιτρέπεται εις τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαθέσῃ μέρος ἢ τὸ ὅλον τῶν μὴπω διατεθεισῶν 24,000 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν φράγκων 60,000,000 καὶ νὰ παραλάβῃ ἐκ τῶν παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῇ ἐπὶ παρακαταθήσῃ ὑπαρχόντων χρημάτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ δανείου δραχ. 2,000,000, ὅπως δι' αὐτῶν ἐξοφληθῶσιν αἱ πρὸς τὰς εἰρημένους Τραπεζὰς ὀφειλαὶ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τὸ δὲ ὑπόλοιπον χρησιμεύσῃ εἰς πληρωμὴν τακτικῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς αὐτοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρ. 5 καὶ 6 προκύπτει, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μέχρι 12,000,000, ἀλλὰ πρὸς ἐξόφλησιν ὀλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τῶν ἐντόκων γραμματίων. Ἐπομένως τὰ ἀπέναντι τῶν 12 ἐκατομμυρίων λαμβανόμενα χρήματα ἔδει ἀποκλειστικῶς νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἐξόφλησιν καὶ ἀπομάκρυσιν ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἴσου ἀκριβῶς ποσοῦ ἐντόκων γραμματίων. Καθὼ ὅμως ἀνωτέρω εἴρηται ἐντὸς τοῦ ἀπριλίου ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἀπέναντι τῶν 12 ἐκατομμυρίων δραχμὰς 8,776,547 ἐξώφλησε δ' ἐντοκα γραμμάτια (ἴδε «Ὁραν» 11 Μαΐου) δραχ. 8,422,670, ὥστε ἔλαβε καθ' ὑπέρβασιν δρ. 353,887 πλὴν τῆς εἰς χρυσὸν ἐκ δρ. 2,064,317 παρακαταθήκης. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐν τῇ «Ὁρα» τῆς 18 Μαΐου σημείωσις τῆς κινήσεως τῶν ἐντόκων γραμματίων, ὑπῆρχον ἐν κυκλοφορίᾳ τοιαῦτα κατὰ τὴν 15 Μαΐου ἐκ δραχ. 3,874,495, ἀρα μέχρι τῶν 12,000,000 ἡ Κυβέρνησις ἐδύνατο νὰ λάβῃ

δρ. 8,125,605, λαβοῦσα δὲ μέχρι τέλους ἀπριλίου δρ. 8,776,557 καὶ ἂν λεπτόν δὲν ἔλαβεν ἐντὸς τοῦ Μαΐου ἀπέναντι αὐτῶν, ὑπερέβη τὰ ὅρια τοῦ νόμου κατὰ δραχμὰς 651,052.

Περὶ ἐντόκων γραμματίων προκειμένου παρατηρεῖται ὅτι εἰς ἐντοκα γραμμάτια τοῦ δημοσίου εἶχον, ὡς γνωστόν, διατεθῆ χρήματα, ἀνήκοντα εἰς λιμένας καὶ προκυμαίας καὶ εἰς εὐεργετικά Ταμεῖα καὶ ἄλλα κοινωφελῆ ἰδρύματα, τῶν ὁποίων οἱ ἐπίτροποι, ὅπως ἀποφύγῃ τὰς διατυπώσεις καὶ τὴν φροντίδα τῆς μετατροπῆς τῶν ἐντόκων γραμματίων εἰς ἄλλα τοκοφόρα χρεώγραφα τῆς Κυβερνήσεως, ὧν ἡ ἀξία διακυμαίνεται, θὰ ἔστερξαν μετὰ ζημίαν τῶν ἰδρυμάτων εἰς τὴν ἀνανεώσιν τῶν ἐντόκων γραμματίων ἐπὶ τόκῳ 4 0/0. Εἰς ταῦτα κατὰ μέγα μέρος ἀποδοτέον τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀνανεώσεως ἐντόκων γραμματίων ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς 0/0 μετὰ τὸν περιορισμὸν μάλιστα αὐτῶν κατὰ 8,000,000 δραχμὰς. Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτῆς τοῦ «Ὀικονομολόγου τοῦ Λονδίνου», γράφων ποτὲ περὶ τῶν μερισμάτων καὶ τῆς ἀγοραίας ἀξίας τῶν μετοχῶν τῆς Γαλλικῆς Τραπεζῆς, προσέθετε «ἡ ἀγορὰ ἐν τούτοις, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς μετοχὰς τῆς Γαλλικῆς Τραπεζῆς εἶναι τοσοῦτον περιορισμένη ἐκ τῆς τηρήσεως μεγάλου αὐτῶν ἀριθμοῦ παρὰ ἐπιτρόποις, ἰδρύμασι κτλ. καθισταμένων οὕτως ἀναπαλλοτριώτων, ὥστε ἡ ἀγοραία τῶν ἀξία μικρὸν ἐπηρεάζεται ἐκ τοῦ μερίσματος.» Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῖν καὶ εἰς τὰς μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πλειότερον δὲ εἰς τὰ ἐντοκα γραμμάτια.

Καὶ ἕτερος λόγος τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἐντόκων γραμματίων ἐπὶ τόκῳ 4 0/0 δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ καὶ οὗτος εἶναι ἡ πιθανωτάτη ἀδυναμία τοῦ Ταμείου εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν αὐτῶν μετὰ τὴν λήξιν τῆς πρώτης τριμηνίας, ὅτε κατ' ἀνάγκην ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀναβιβάσει τὸν τόκον αὐτῶν. Ἀφοῦ τὰ δημόσια χρεώγραφα ἐπὶ τῇ τρε-

χούση αὐτῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀξία ἀποφέρουσι τόκον 8 περι-
που τῆς 0/0 δὲν ἦτο σπουδαῖον νὰ φρονῆ ἡ Κυβέρνησις,
ὅτι ἡ πίστις αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον ὑψώθη καὶ τὰ κεφάλαια
ἐπὶ τοσοῦτον ἠύξησαν, διότι ἀμφότεροι οἱ ὅροι οὗτοι
ἀπαιτοῦνται, ὥστε νὰ δανείζηται πρὸς 4 0/0. Ὁ «Οἰκο-
νομολόγος τοῦ Λονδίνου» ἐν τῷ φύλλῳ αὐτοῦ τῆς 1ης
Μαΐου καὶ ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ περὶ μετατροπῆς χρεῶν τῆς
Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως προοιμιάζεται ὡς ἐξῆς: «Λόγος
γίνεται περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ὅρου τοῦ τόκου τῶν δη-
μοσίων χρεῶν, ἀλλὰ φαίνεται λίαν ἀπίθανον, ἐὰν μὴ καὶ
ἐντελῶς ἀδύνατον, ὅτι μεγάλη τις ἐλάττωσις δύναται διὰ
μιας νὰ ἐπιτευχθῆ. Τὸ 1853 ὅτε ὁ κ. Γλάδστων ἐδημιούρ-
γησε κεφάλαιον ἐπὶ τόκῳ 2 1/2 τοῖς 0/0 διὰ τῆς μετατροπῆς
τοῦ South Sea Stock καὶ ἐτέρων μικρῶν χρεῶν, τὰ δημό-
σια χρέη ἐπὶ μακρὸν διετηροῦντο ἐν ὑπερτιμῆσει ἀνωτέρα
ἢ κατὰ τὸ ἐνεστῶς, τῆς ἀνωτάτης τιμῆς τῶν παγίων
χρεῶν (ἀτινα ἀποφέρουσι τόκον πρὸς 3 τοῖς 0/0) οὔσης
κατὰ μὲν τὸ προηγούμενον ἔτος λ. 102 κατὰ δὲ τὸ 1853
λ. 101 (ἤτοι λ. 2 καὶ 1 ἄνω τοῦ ἀρτίου), ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη
τιμὴ εἰς ἣν προσφάτως ἐφθασαν εἶναι πολὺ κατωτέρα
(λ. 99 ἤτοι λ. 1 ὑπὸ τὸ ἀρτίον).

Ὁ τόκος ἐπομένως τῶν ἐντόκων γραμματίων δὲν δύ-
ναται ἢ νὰ βαδίζῃ παραλλήλως τῷ τόκῳ τῶν λοιπῶν
χρεῶν τοῦ δημοσίου, ἐπὶ τῆς ἀγοραίας αὐτῶν ἀξίας ὑπο-
λογιζομένῳ, ἢ δὲ διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους
κυκλοφορία ποσοῦ τινος ἐντόκων γραμματίων ἐπὶ τόκῳ
μικροτέρῳ ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν λίαν περιορισμένην καὶ
κατάστασιν οὐχὶ διαρκῆ.

Προβαίνοντες νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ λοιποῦ Οἰκο-
νομικοῦ οἰκοδομήματος, τοῦ διὰ τοῦ νόμου τῆς 18 ἁπρι-
λίου ἀνεγερθέντος καὶ ὡς ἀφετηρίαν τὴν αὐτὴν συνοπτι-
κὴν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς 30 ἁπριλίου
ἐ.ε. λαμβάνοντες, παρατηροῦμεν, ὅτι ἐκ τοῦ δανείου τῶν
21 ἑκατομ. φράγκων τὸ δημόσιον Ταμεῖον θέλει εἰσπράξει

πρὸς φράγκα 425 καθ' ἐκάστην τῶν ἐκ 500 φρ. 42,000
ὁμολογιῶν δραχμᾶς 19,992,000 ἐκ δὲ τῆς ἐκποιήσεως
τῶν 24,000 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60,000,000,
ὑπολογιζομένων καὶ τούτων πρὸς 425 φράγκα καθ' ἐκά-
στην ὁμολογίαν δρ. 11,424,000, ὁμοῦ δρ. 31,416,000.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσι δρ. 19,449,774
ὅσαι ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ τῶν γραμματίων τῆς
ὀφείλονται εἰς τὴν Ἐθν. Τράπεζαν κατὰ τὴν συνοπτικὴν
κατάστασιν τῆς 30 ἁπριλίου δρ. 4,741,686, αἰτινες ὀφεί-
λονται ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ τῶν γραμματίων τῆς
εἰς τὴν Ἴον. Τράπεζαν καὶ δρ. 1,972,309 δι' ἰδιαιτέρον
χρέος πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἦτοι ἐν ὅλῳ δραχ.
26,163,769 ὑπολείπονται κατὰ τὴν πρώτην Μαΐου
μετὰ τὴν ἐξάντλησιν καὶ τῶν δανείων τούτων ἀμφοτέρων,
δρ. μόνον 5,252,231, ἃς καὶ μόνας ἔχει ἡ Κυβέρνησις
πέραν τῶν κυρίων ἐσόδων δι' ἀπάσας τὰς μέχρι τέλους
τοῦ 1880 ἀνάγκας τῆς. Ἀλλ' ἂν τὸ ἐπικουρικὸν τοῦτο
ποσὸν θέλῃ ἐπαρκέσει, εἶναι λίαν ἀμφίβολον, ἢ δὲ συνο-
πτικὴ κατάστασις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κατὰ τὴν 31
Μαΐου θέλει παράσχει νύξιν τινά, δεικνύουσα ἐὰν καὶ κατὰ
πόσον περιορίσθῃ ἐντὸς τοῦ Μαΐου.

Διὰ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ Δανείου τῶν 21 ἑκα-
τομμυρίων φράγκων καὶ τῆς ἐκποιήσεως τῶν 24 χιλιάδων
ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων, ὧν τὸ
προῖδον εἶναι, ὡς εἶπομεν, προδιατεθειμένον, τὰ ἔξοδα τοῦ
Κράτους θέλουσιν αὐξήσει πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων
καὶ χρεωλυσιῶν κατὰ δρ. 2,457,840 ἐτησίως, ὥστε τὸ
1881 θ' ἀνοίξῃ μὲ ἔλλειμα πολὺ ἀνώτερον, νέον δὲ δά-
νειον, ἂν θεωρηθῆ κατορθωτόν, ἢ αὐξήσις τῶν ἐντόκων
γραμματίων τοῦ δημοσίου θέλουν εἶσθαι ἀφευκτα, ἐπιφυ-
λάσσεται δὲ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις θὰ συντάξῃ τὸν
προϋπολογισμὸν τοῦ 1881, τὸ ἀντιδημοτικὸν καθῆκον τῆς
αὐξήσεως τῶν πόρων τοῦ Κράτους δι' ἐπιβολῆς φόρων.

Κατὰ τὸν χρόνον τῶν περὶ διαρρυθμίσεως τῶν δανείων

των 1824 και 1825 διαπραγματεύσεων ὁ «Οἰκονομολόγος τοῦ Λουδίνου» ἐμέμφετο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἐπιδιωκούσης τὸν συμβιβασμὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ν' ἀνοιχθῆ αὐτῇ στάδιον ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις τῆς Εὐρώπης πρὸς συνομολόγησιν νέων δανείων, ὅπως καλύψῃ τὰ ἐλλείμματα τῶν ἀπολογισμῶν τῆς. Δοθείσης δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον ἀφορμῆς ἔκ τινος ἐκθέσεως περὶ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος τοῦ κ. Mounsey γραμματέως τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς πρεσβείας, δημοσιευθείσης ἐν τινι Κυανῇ διὰ τὸ Κοινοβούλιον Βίβλω, ἐπανέλαβε τὰ ἐπόμενα: «Ὅτε ἐγένετο ἡ πρότασις περὶ τακτοποιήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ δανείου, παρετηρήσαμεν, ὅτι ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων προσκομμάτων κατὰ τῆς διαρρυθμίσεως ἦτο τὸ ὅτι δὲν ἐλήφθη πρόνοιά τις πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν μετατραπησομένων χρεῶν. Ἡ Ἑλλάς, ἐγράφομεν, οὐδὲν ἐπλήρωσε κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εἰς τοὺς ὀμολογιούχους καὶ ἐὰν νῦν προσθέσῃ 75,000 λίρας κατ' ἔτος χωρὶς ν' αὐξήσῃ κατ' ἀναλογίαν τοὺς φόρους, τὸ ἐτήσιόν τῆς ἑλλειμμα θέλει κατὰ πολὺ αὐξήσῃ. Ἀλλὰ περὶ φορολογίας οὔτε μία λέξις ἐρρέθη. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα, ὅπερ μετὰ λύπης προεβλέπομεν, ὑπῆρξεν ἀκριβῶς, ὅπως ὑπελογίσασμεν αὐτό. . . Περιπλέον ὁ κ. Mounsey δίδει ὡς γνώμην τῶν Ἑλλήνων πολιτικῶν οἰκονομολόγων, ὅτι ἂν κατεβάλετο σπουδαία προσπάθεια, τὰ ἔσοδα ἐδύναντο ν' αὐξήσωσι κατὰ 200,000 ἢ 300,000 λίρας. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλλάς ἀπέχει τοῦ νὰ προβῆ εἰς τοιαῦτα διαβήματα, ὅπως κατασταθῆ ἱκανῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς, ἡ τιμιότης τῆς ὡς πρὸς τὰς προθέσεις καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἱκανότητά τῆς διατελοῦσιν ὑπὸ ἀμφισβήτησιν.»

Ἐκ τοῦ δανείου τῶν 21 ἑκατομμυρίων φράγκων ἡ Ἐθν. Τράπεζα ἀνεδέχθη νὰ πραγματοποιήσῃ 35,697 ὀμολογίας ἤτοι δρ. 16,991,772, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤδη ὀφείλονται αὐτῇ δραχ. 21,422,083, θέλει συμψηφίσει τὰς ἀνωτέρω ὀμολογίας, ἐφ' ὧν θὰ λαμβάνῃ ἐτησίως τόκον δραχμᾶς

1,285,092 ἤτοι μικρόν τι πλεόν τῶν 7 0/0 καὶ περιπλεόν τὰς ἀμοιβὰς τῶν κληρουμένων ὀμολογιῶν. Ἐνῶ δέ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, διὰ τῆς μετατροπῆς τῶν ἐντόκων γραμματίων εἰς δάνειον ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ἡ Τράπεζα ζημιούται, ἐφ' ὅσον δὲν θέτει εἰς κυκλοφορίαν ἴσον ποσὸν γραμματίων τῆς πέραν τοῦ πρὸ τῆς μετατροπῆς ταύτης κυκλοφοροῦντος, τὴν διαφορὰν τοῦ τόκου, τὴν 1 ἰανουαρίου 1881 διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ δανείου εἰς ὀμολογίας τοῦ δανείου τῶν 21 ἑκατομμυρίων θέλει ἀπολαμβάνει τόκον ὑπὲρ τὰ 7 0/0 ἐπὶ δρ. 19,449,774, τὸ δὲ δημόσιον μετὰ τὸν συμψηφισμὸν τῶν 35,697 ὀμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 21 ἑκατομ. θέλει ὀφείλει προσέτι εἰς τὴν Ἐθ. Τράπεζαν δρ. 4,430,341, ἃς θέλει ἀποδώσει ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς ἐκποιήσεως τῶν 24 χιλιάδων ὀμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων.

Ἡ Ἰον. Τράπεζα ἀνεδέχθη ἐπίσης νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὑπόλοιπον ἐξ 6,303 ὀμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 21 ἑκατομμυρίων ἤτοι δρ. 3.000,228, ἀλλὰ καὶ αὕτη θέλει συμψηφίσει τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὴν ἐκ δρ. 4,741,686 ὀφειλὴν τῆς Κυβερνήσεως, ὥστε καὶ εἰς αὐτὴν θέλουν ἀποδοθῆ ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ἐκποιηθησομένων 24,000 ὀμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομ. δραχ. 1,741,458 ὅπως ἀρθῆ ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τῶν γραμματίων αὐτῆς.

Ἡ νῦν κυβέρνησις, ὡς ἀντιπολίτευσις πρῶτην, εἶχεν εἰς ἀέναον κίνησιν τὰς ὑπηρεσίας ὄλων τῶν ὑπουργείων, ὅπως παρέχωσιν αὐτῇ στατιστικὸς πίνακας περὶ διαφορῶν ἀντικειμένων οὐσιωδῶν καὶ μῆ. Ἐν λοιπὸν ἐκ τῶν πρώτων ἔργων τῆς, ἐλθούσης εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἦτο, φρονούμεν, νὰ καταστήσῃ εἰς τὸ κοινὸν γνωστὴν τὴν ἀληθῆ τοῦ Δημοσίου Ταμείου κατάστασιν, ὁποῖαν εὔρεν αὐτὴν, ἀφοῦ μάλιστα διημφισβήτησεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τὴν ἀκρίβειαν ἀπάντων τῶν ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως παρουσιασθέντων λογαριασμῶν, νὰ κατα-

καταδείξη ὅποσον καὶ ὅποσον εἶναι τὸ ἔλλειμμα τοῦ Ταμείου καὶ νὰ ἐξακολουθῇ δημοσιεύουσα κατὰ συντόμους περιόδους, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Κυβερνήσεων τῶν πεπολιτισμένων Ἐθνῶν, τὴν κατάστασιν τοῦ Ταμείου καὶ τὴν κίνησιν τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, ὅπως παρέχῃ τὰ μέσα τῆς ἐκτιμήσεως τῶν μέτρων αὐτῆς καὶ ἀσφαλῆ ὁδηγὸν εἰς τοὺς δανειστάς τοῦ Δημοσίου ταμείου, ἢ ἀξία τῶν χρεωγράφων τοῦ ὁποίου οὐσιωδῶς ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς οἰκονομικῆς τοῦ Κράτους καταστάσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν κυβερνητικῶν μέτρων. Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1879 Mignet ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτῆς λέγει : « Toutes les fois que le gouvernement n'a pas assez et qu'il demande, s'il s'adresse au prêteurs, il leur doit son bilan . . . » Ἡ προηγουμένη Κυβέρνησις ἐδαπάνησεν ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἀσχέτως πρὸς τὰς δαπάνας τῶν ἐκτάκτων προπαρασκευῶν, δραχ. 9,000,000, ἢ δὲ νῦν Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐκ τῆς Τραπεζῆς ἐν διαστήματι δέκα μόνον ἡμερῶν 10,840,874· ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προστεθῶσι καὶ τὰ περισσεύματα τῶν μέχρι τῆς χρήσεως 1878, καὶ ταύτης συμπεριλαμβανομένης, χρήσεων περισσεύματα τῶν ἀπολογισμῶν ἐκ δρ. 8,153,046 ἀποτελεῖται ποσὸν ἐκ δρ. 27,993,920 εἰς ὃ δὲν δύνανται ποτε ν' ἀνέλθωσι τὰ ἔλλείμματα τῶν χρήσεων 1879 καὶ 1880. Ποῦ λοιπὸν ἐδαπανήθησαν τὰ πέραν τῶν ἔλλειμμάτων τῶν χρήσεων τούτων χρήματα; Τὸ ἐκτὸς τῶν ἀπολογισμῶν βάραθρον τοῦτο πρέπει νὰ καταδειχθῇ, νὰ καταμετρηθῇ τὸ ἀπλήρωτον εἰσέτι κενὸν αὐτοῦ καὶ νὰ γνωσθῇ ἂν ὑπόκειται καὶ εἰς ὁποίας αὐξομειώσεις.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΑ.

Εἶναι τοιαύτη ἡ σχέσις τῆς ταχείας συγκοινωνίας πρὸς τὴν ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε ἡ ἱστορία τῆς σιδηροδρομίας ἐν γένει δύναται νὰ ἀποτελέσῃ σπουδαιοτάτην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην σελίδα ἐν τῇ καθόλου ἐπιδόσει τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἡ ἱστορικὴ αὕτη ἔρευνα μετέχει ἐξόχως φύσεως ἀπογραφικῆς, νομίζομεν δὲ ὅτι δύνανται ἱκανὸν φῶς νὰ ρίψωσιν αἱ ἐπόμεναι ἀπὸ τῶν τελευταίων καταστατικῶν ἐρευνῶν πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει εἰς εἰδικὰς μελέτας τοῦ Poor καὶ εἰς ἐπισήμους διὰ τινὰ τῶν κρατῶν δημοσιεύσεις.

Εἰς 313,542 χιλιομέτρα ὑπελογίζετο κατὰ τὸ 1876 ἡ ἔκτασις τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς σιδηροδρομικῶν τῆς συγκοινωνίας γραμμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 151,306 ἐν Εὐρώπῃ, 142,318 ἐν Ἀμερικῇ, 13,228 ἐν Ἀσίᾳ, 692 ἐν Ἀφρικῇ καὶ 3,998 ἐν Ὠκεανίᾳ. Ἐὰν τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῆς κατὰ τὸ 1876 σιδηροδρομίας θελήσωμεν νὰ συγκρίνωμεν πρὸς ἀρχαιοτέρας ἐποχάς, ἔχομεν τὰ ἐξῆς σημεῖα συγκρίσεως· κατὰ τὸ 1845 ὑπελογίζοντο εἰς 16,943 χιλιομέτρα αἱ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, κατὰ τὸ 1850 εἰς 38,004, κατὰ τὸ 1855 εἰς 66,785, κατὰ τὸ 1860 εἰς 106,820, κατὰ τὸ 1865 εἰς 143,876, κατὰ τὸ 1870 εἰς 209,658, κατὰ τὸ 1875 εἰς 296,187 καὶ κατὰ τὸ 1876 εἰς 313,542.

Ἰδιαιτέρως ἡ ἐν Εὐρώπῃ αὐξήσις τῆς σιδηροδρομίας ἠκολούθησε τὴν ἐπομένην κλίμακα· τῷ 1845 ὑπελογίζοντο αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαί τῆς εἰς 9,115 χιλιομέτρα, τῷ 1850 εἰς 23,083, τῷ 1855 εἰς 33,176, τῷ 1860 εἰς 51,014, τῷ 1865 εἰς 74,450, τῷ 1870 εἰς 104,420, τῷ 1875 εἰς 142,722 καὶ τῷ 1876 εἰς 151,306. — Ἡ ἐν Ἀμερικῇ πρόοδος ἀναπτύσσεται ὡς ἐξῆς κατὰ τὰς ἐν λό-

γῶν πενταετίας· τῷ 1845 ἐλογίζοντο αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς εἰς 7,828 χιλιόμετρα, τῷ 1850 εἰς 14,921, τῷ 1855 εἰς 33,148, τῷ 1860 εἰς 53,671, τῷ 1865 εἰς 62,116, τῷ 1870 εἰς 93,643, τῷ 1875 εἰς 135,625 καὶ τῷ 1876 εἰς 142,318. — Ἡ ἐν Ἀσίᾳ σιδηροδρομία ἀπὸ 250 χιλιομέτρων τῷ 1855 ἀνέβη εἰς 1,329 τῷ 1860, εἰς 5,594 τῷ 1865, εἰς 8,246 τῷ 1870, εἰς 11,946 τῷ 1875 καὶ εἰς 13,228 τῷ 1876. — Ἡ ἐν Ἀφρικῇ σιδηροδρομία ἐλογίζετο ἀπὸ 146 χιλιομέτρων τῷ 1855 εἰς 445 τῷ 1860, εἰς 864 τῷ 1865, εἰς 1,776 τῷ 1870, εἰς 2,474 τῷ 1875, εἰς 2,692 τῷ 1876. — Ἡ ἐν Ὠκεανίᾳ σιδηροδρομία ἀνεπτύχθη γενναιότερον τῆς ἐν Ἀφρικῇ, διότι ἀπὸ 55 χιλιομέτρων τῷ 1855 ἀνέβη εἰς 363 τῷ 1860, εἰς 843 τῷ 1865, εἰς 1,873 τῷ 1870, εἰς 3,420 τῷ 1875 καὶ εἰς 3,998 τῷ 1876.

Λεπτομερεστέρα ἐκθεσις τῆς κατὰ πᾶσαν ἐν Εὐρώπῃ χώραν σιδηροδρομίας τοῦ 1876 ἔχει ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον. Τοιοῦτοτρόπως 29,167 χιλιόμετρα ἐν Γερμανίᾳ· 27,147 ἐν Ἀγγλίᾳ· 22,668 ἐν Γαλλίᾳ· 21,923 ἐν Ρωσσίᾳ· 11,090 ἐν Αὐστρίᾳ· 8,045 ἐν Ἰταλίᾳ· 6,579 ἐν Ἰσπανίᾳ· 6,437 ἐν Οὐγγαρίᾳ· 4,155 ἐν Σουηδίᾳ· 3,645 ἐν Βελγίῳ· 1,938 ἐν Ἑλβετίᾳ· 1,746 ἐν Ὀλλανδίᾳ· 1,595 ἐν Τουρκίᾳ· 1,443 ἐν Πορτογαλίᾳ· 1,429 ἐν Δανίᾳ· 1,426 ἐν Ρουμανίᾳ· 591 ἐν Νορβηγίᾳ· 271 ἐν Λουξεμβούργῳ· 11 ἐν Ἑλλάδι. Πόσον ἔτι ὑπολείπεται διὰ τὴν χώραν ταύτην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ζωτικῆς συγκοινωνίας! Μόνον πρὸς τὴν Βαρβάδην, νῆσον τῶν Ἀντιλλῶν, ἣτις οὖσα ἐκτάσεως 8 τετραγωνικῶν μυριομέτρων ἔχει 10 χιλιομέτρων σιδηρόδρομον, δύναται νὰ συγκριθῇ ἡ Ἑλλάς. Τί δὲ νὰ εἴπη τις περὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀριθμουςῶν 123,952 χιλιόμετρα σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἴσον σχεδὸν ποσὸν πρὸς τὸ τῆς Εὐρώπης ὅλοκλήρου, αἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμέναί χῶραι τῆς ὁποίας μόλις εἰς τὸ πέμπτον φθάνουσι τὸν δημοκρατικὸν τῆς Ἀμερικῆς κολοσσόν! π.